

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, za Narodno galerijo.

Slovenci!

Naša najodličnejša kulturna društva, SLOVENSKA MATICA, NARODNA GALERIJA, ZNANSTVENO DRUŠTVO ZA HUMANISTIČNE VEDE in PRAVNIK so vložila pri prosvetnem ministrstvu zakonski predlog za ustanovitev AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI V LJUBLJANI. Po dolgih letih notranje priprave, v katerih se je naše znanstveno delo diferenciralo in spopolnjevalo, stojimo pred trenutkom, ko se bo stavba naše znanosti z Akademijo popolnoma dogradila. V Akademiji bodo imeli naši najboljši možje priliko, da gojijo znanstveno delo, naš narod bo prejemal iz nje obilo pobud za nadaljnje udejstvovanje, vsem našim prosvetnim organizacijam bodo prihajali iz nje dotoki svežih misli in novih stremeljenj.

Ob istem času, ko so zgoraj imenovane znanstvene institucije izdelovale načrt za akademijo znanosti in umetnosti, je naša NARODNA GALERIJA začela veliko delo notranje reorganizacije, katere namen je ustvaritev enotne umetnostne zbirke, ki naj predstavi svetu razvoj slovenske umetnosti od najstarejših časov do današnjega dne, a hkrati tudi pokaže najboljša dela naše stare umetniške posesti. Naše velike dosedanje zbirke,

tako NARODNI MUZEJ, ŠKOFIJSKI MUZEJ V LJUBLJANI in NARODNA GALERIJA, so izjavile, da so pripravljene združiti svoje dosedanje umetnostne zaklade v enoten organizem. Društvo »Narodni dom« v Ljubljani je s polnim umevanjem važnosti ideje, ki se ima ustvariti, sklenilo, da v svoji palači da prostora Narodni galeriji in Akademiji znanosti in umetnosti, s čimer je novima institucijama zagotovljeno primerno bivališče. Upravičeno torej smemo pričakovati, da dobimo umetnostni zavod, ki bo ponos našega naroda in naše prestolice, umetnostni vzgojitelj širokih plasti ljudstva, priča naše zgodovine in pobuda umetniku pri njega nadaljnem delu.

NAŠA DOLŽNOST JE, DA IDEALNO STREMLJENJE MOZ, KI SE Z IZVRŠITVIJO TE NALOGE TRUDIJO, Z GMOTNIMI SREDSTVI PODPREMO. Izvedba bo zahtevala mnogo žrtev, ki jih ne bo mogla vseh prevzeti država. Gotovo živimo v pretežkih razmerah, a vendar ne tako težkih, da bi se obupani smeli odreči skrbi za svojo kulturno bodočnost. ZATO POZIVAMO VSE POSAMEZNIKE, VSE ZAVODE, VSE NAŠE PROSVETNE IN GOSPODARSKE ORGANIZACIJE, DA DOPRINESEJO, KAR MOREJO, V FOND AKADEMIJE IN NARODNE GALERIJE.

V Ljubljani, 1. decembra 1926.

DR. VILKO BALTIČ, veliki župan ljubljanske oblasti,
DR. OTMAR PIRKMAJER, veliki župan mariborske oblasti,
DR. ANTON BONAVENTURA JEGLIČ, škof ljubljanski,
DR. ANDREJ KARLIN, škof lavantinski,
DR. F. K. LUKMAN, rektor univerze,
IVAN PUCELJ, kr. minister,
DR. ANTON KOROŠEC, narodni poslanec,
DR. GREGOR ZERJAV, narodni poslanec,
DR. VLADIMIR RAVNIHAR, predsednik m. o. NRS v Ljubljani,
ANTON MENCINGER, vladni komisar mestne občine ljubljanske,
DR. JOSIP LESKOVAR, župan mariborski,
DR. JURO HRAŠOVEC, župan celjski,
DR. MATEJ SENCAR, župan ptujski,

LOJZE DOLINAR, za Udruženje oblikujočih umetnikov,
ANTON JUG, za Zvezo kulturnih društev v Ljubljani,
DR. JAKOB MOHORIC, za Prosvetno zvezo v Ljubljani,
DR. MARKO NATLAČEN, za Jugoslovansko orlovsko zvezo,
DR. DANILO MAJARON, za Odvetniško zbornico,
DR. V. GREGORIČ, za Zdravniško zbornico,
ALEKSANDER HUDOVERNIK, za Notarsko zbornico,
MILAN ŠUKLJE, za Inženjsko zbornico,
IVAN JELACIN, predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo,
DRAGOTIN HRIBAR, za Zvezo industrijecev,
AL. TYKAČ, za Društvo bančnih zavodov v Ljubljani,
ING. FR. ZUPANČIČ, za Zvezo slovenskih zadrug,
BOGUMIL REMEC, za Zadržno zvezo.

Ob novem letu.

V dobrem znaku pričanja slovenski narod novo leto, pa naj bodo sicer težave še tako velike in nadloge še tako silne. Zakaj z novim letom ustanavlja slovenski narod svojo Akademijo znanosti in umetnosti, podlago slovenske kulture. Šele z ustanovitvijo Slovenske Akademije je slovenska kultura v resnici zasigurana in šele z njo smo se dokumentirali kot narod.

Šele s Slovensko Akademijo znanosti in umetnosti pa smo tudi osigurali svoj nacionalen obstoj. Kot eden najbolj maloštevilnih narodov moremo vzdržati vedno večjo tekmo narodov le, če smo jim v kulturnem pogledu v vsakem oziru kos. Naša znanost mora biti na najvišji stopnji, a mora biti obenem v tesni vezi z narodom, da ga tako vedno sili k napredku in izpopolnitvi dela. Le tako bomo tudi gospodarsko napredovali, le tako bomo gospodarji na svoji zemlji.

Brez Slovenske akademije je bila slovenska univerza šele na pol ustanovljena. Šele potem, ko bo oprta na Slovensko akademijo, bo mogla razviti vso svojo delavnost in bo plod dela naših znanstvenikov dostopen vsemu narodu.

A obenem s slovensko akademijo ustanavlja slovenski narod ob novem letu tudi svojo veliko osrednjo zbirko umetnin. S tem dobimo v novem letu galerijo, ki bo res reprezentirala našo vpadljivo umetnost ter pričala o njeni visoki stopnji. Ne samo zaradi ugleda pred tujim svetom, temveč pred vsem zaradi nas samih je takšna reprezentativna galerija važna. Slovenci nimamo silnih spomenikov svoje zgodovine, nimamo niti sred-

stev, da bi propagirali tako uspešno nacionalni zanos ko drugi narodi. Zato bo nova galerija tem z večjim uspehom izpolnila občutno vrzel in vsak Slovenec, ki jo bo obiskal, se bo zavedal, da pripada visoko kulturnemu narodu.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti in ustanovitev velike galerije umetnin, to je vesel znak ob novem letu in vzrok, da je naš pogled v bodočnost zasnošen.

Upamo pa, da je tudi sicer optimizem ob novem letu zdrav. Vedno bolj so vidni znaki, da je slovenski narod že prost obpreobratne omotice, da je prebolel nevarno dobo praznih gesel in da bo skoraj zbral svoje sile za resno delo. Naš narod je spoznal, da je njegova rešitev v slovenstvu, ker šele potem more jugoslovanstvo popolnoma prodrati. Ta velika zavest je lani na vsej črti prodrila in časi velike zmote, da se mora slovenstvo prenehati, so za vedno končani.

S tem pa je tudi ustvarjena podlaga, da stopi vsa naša politika na realna tla. In deloma se je to tudi zgodilo, vsaj prvi začetki se že oglašajo. Ni več nevarnosti, da bi bila slovenska politika v znaku medsebojnega denunciranja. Grehi, ki se v tem pogledu še store, so samo še zadnji ostanki premagane dobe.

Slovenske stranke so spoznale, da morajo voditi realno slovensko politiko, da pa mora biti ta v skladu z jugoslovanstvom. Ni slučaj, da se ravno ob zatonu leta govori o vstopu avtonomistične SLS v vlado. Dogodki so pač dokazali, da samo gesla ne pomagajo, temveč da je potrebno realno delo in da je to v času gradnje države važnejše od gesel.

S tem pa, da je prodrlo slovensko stališče, smo dosegli še drugo važno stvar. V hipu, ko se vsi čutimo Slovence, morajo tudi naši medsebojni odnosi postati drugi. Spoznanje, da nima noben Slovenec od medsebojnega boja koristi, mora končno prodrati, s tem pa je tudi že doložen temelj k skupnemu delu. To skupno delo mora ustvariti Narodni svet in upamo, da bo v novem letu v tem oziru dosežen velik napredek.

To smem upati tudi iz drugih vzrokov. Bolj ko vsi drugi stanovi so spoznali naši gospodarski krogi, da morajo hcditi skupaj, če hočejo doseči kake uspehe. In lansko leto smo dosegli prvič tak skupen nastop, upamo pa, da v prihodnjem letu ta nastop še popolnejši in da bodo gospodarski krogi tako enotni, kakor je edinstvena Slovenija kot gospodarska celota.

Pričanja se zbiranje slovenskih sil in zlasti na kulturnem polju. Slovenske akademije znanosti in umetnosti je najzgovornejši dokaz zato in zato pričanjamo novo leto v dobrem znaku. Da bi ga tudi dobro dokončali, če že ne z ustanovitvijo, tedaj pa vsaj s snujočim se Narodnim Svetom in potem bo leto 1927 za slovenski narod v resnici srečno novo leto.

Kongres demokratske stranke.

V sredo dopoldne se je pričel v Beogradu kongres demokratske zajednice. Kongresa se je udeležilo ogromno število delegatov, tako demokratske stranke,

kakor tudi muslimanov. Dvorana je bila nabito polna zborovalcev, ki jih je bilo preko 2000.

Kongres je ob 10. dopoldne otvoril predsednik demokratske zajednice Ljuba Davidović, ki je v otvoritvenem govoru naglašal, da Demokratska stranka ni bila še nikoli tako močna, kakor sedaj. Demokratska stranka je izvršila dvoje velikih del: prvič, da so prišli Hrvatje v Beograd in pričeli sodelovati v parlamentu in v vladi. Sporazum pa ni izveden tako, kot smo mislili mi. Drugo veliko delo demokratske stranke je, ustvaritev Demokratske zajednice.

Naša država ni danes, v dvajsetem stoletju še pravna država. Imamo nekulturnega ministra, ki upravlja državo v dvajsetem stoletju z neizbranimi uradniki tako, kakor se to ne sme. Pri nas se nikjer ne dela, ne dela se v vladi, ker ne znajo delati in nočejo delati ter ne dovoljujejo drugim, da delajo. Tudi narodna skupščina ne dela, ker ni vlada ničesar pripravila za skupščinsko delo. Danes ni niti trohice politične morale.

Nato je Davidović govoril o poteku pogajanj Demokratske zajednice z Uzunovićem, ki je odbil demokratske pogoje. Mi ne zahtevamo odstranitve Maksimovića, nego spremembo sistema, ki ga je on uvedel. Nismo zahtevali pet ministrskih mest radi sebe, nego zato, da narodu nekaj damo. Uzunović nato ni pristal in nikoli ne bo pristal na to, da dela z nami. Mi smo zelo dragi sodelavci.

Nato je prešel Davidović na našo zunanjo politiko. Delajo se pakli prijateljsva na vse strani. Da ni male antante,

ne bi imeli nikakega prijatelja radi slabe zunanje politike. Celotno prijateljstvo s Francijo in z Anglijo se ni ohranilo. Naša zunanja politika je pozabila, da živi na severovzhodu Evrope veliki bratski ruski narod in je sklepala priateljstvo z Mussolinijevimi Italijci. Demisija ministra zunanjih zadev pomenja polom vse naše zunanje politike.

Izjava ministra Krajača.

Gospod Stanimir Šubić ni bil pooblaščen v imenu ministrstva dajati kake izjave v predmetu Slavenske banke niti sodolovati na kakem zboru upnikov in vsled tega more za svoje izjave samo on

Deživali smo polom zunanje in notranje politike, finance in prometa ter polom v vseh delih našega javnega življenja.

Davidović je zaključil svoj govor: Ne bojimo se dela in čeprav bi Demokratska zajednica propadla v delu. Mi smo pripravljene in želimo naj propade Demokratska zajednica, da živi naša zemlja in naš narod.

osebno nositi odgovornost, ne pa kot odposlanec ministrstva.

Zagreb, 29. decembra 1926.

DR. IVAN KRAJAČ

minister trgovine in industrije.

Pogajanja z SLS odložena.

Beograd, 31. decembra. Včeraj je dr. Korošec sklenil, da zapusti s svojimi tovariši Beograd za nekoliko dni. Korošec je imel sestanek z dr. Lazo Markovićem, ki mu je sporočil, da se Uzunović za sedaj ne bo mogel sestati z njim in preložiti vprašanje vstopa SLS v vlado, dokler ne bo izvršena diskusija v radikalnem klubu.

Ker je dr. Korošec uvidel, da je njegovo bivanje v Beogradu za sedaj nepotrebno, je odpotoval sinoči s svojimi tovariši v Ljubljano, kjer bo imel v nedeljo zborovanje. Na tem zborovanju bo govoril sam dr. Korošec. Včeraj popoldne je bil dr. Korošec pri Davidoviću, a zvečer ob 6.30 se je razgovarjal z Markom Tričkovićem. Dr. Korošec se bo vrnil v Beograd, ko bodo rešena vsa vprašanja

v radikalnem klubu. Potem bo imel z Uzunovićem sestanek in se bo na tem sestanku veniliralo vprašanje vstopa SLS v vlado.

PONOSNI ŠPANEK.

Beograd, 31. decembra. Predsednik vlade Uzunović je prišel ob 120 iz predsedništva vlade in je na pripombo novinarijev, da se neprestano govori o o. stavki Simonovića, odgovoril: »A da, jok, vsi hočejo v vlado!«

»A kaj mislite o SLS?«

»Njihov komunike mi ni j sen.«

»A oni čakajo baš na vaš poziv.«

»Ne bom jih pozval. Imamo nujnejših stvari v radikalnem klubu.«

SOZALJE NAŠEGA DVORA OB SMRTI JAPONSKEGA CESARJA.

Beograd, 31. decembra. Povodom smrti japonskega cesarja je odrejena dvorna žalost. Zastava na dvoru je izvešana na pol droga. Naš kralj je izrazil sožalje preko japonskega poslanika. Dvorna žalost bo trajala sedem dni.

BODRERO O NAŠI ZUNANJI POLITIKI.

Beograd, 31. decembra. Včeraj je bilo diplomatskih predstavnikov v ministertvu zunanjih poslov, da se spoznajo z novim ministrom dr. Ninkom Perićem.

Med drugimi je bil tudi italijanski poslanik Bodrero. Na vprašanje novinarijev, kako svrhu je imel njegov poset, je odgovoril Bodrero: »To je akt kurtoazije napram novemu ministru.«

»Ali je res, da bo ostala politika dr. Ninka Perića napram Italiji ista, kakor je bila Ninčičeva?«

»Vsekakor. Med nami vlada politika najpristrajšega prijateljstva.«

»Nekateri listi so danes objavili neke nove pakte o prijateljstvu Italije z drugimi državami.«

»Mi smo z vami največji prijatelji in naš pakt prijateljstva z Jugoslavijo bo v najlepšem redu.«

Danes popoldne sprejme dr. Perić zastopnike tiska, da jim poda glavne smernice zunanje politike.

PRIPRAVE ZA KONFERENCO MALE ANTANTE.

Bukarešta, 31. decembra. Včerašnjih listih prinašajo obširne vesti o prihodnjem sestanku ministrov zunanjih poslov

Male antante, ki se bo vršil v februarju v Bratislavi. Listi zatrjujejo, da bo na tem sestanku stavljen na dnevni red italijansko-albanski pakt o prijateljstvu, glede katerega bodo države Male antante zavezale skupno stališče.

VASA JOVANOVIĆ NE BO DEMISIJO-NIRAL.

Beograd, 31. decembra. Minister za izenačenje zakonov dr. Vasa Jovanović je ponovno izjavil novinarjem, da ni imel namena podati ostavko in da so te vesti raztrosili listi, ki žele, da spravijo vlado v zmedo. Vasa Jovanović je izjavil, da ne samo, da ni imel namena podati ostavko, ampak bi, četudi bi bil hotel, tega ne storil ravno sedaj.

SEJA RADIKALNIH MINISTROV.

Beograd, 31. decembra. Sinoči je bila v predsedništvu vlade konferenca radikalnih ministrov, ki je trajala skoro do 9. Ministri niso dajali novinarjem nikakih obvestil. Kakor se doznava, je bila ta konferenca posvečena razgovorom o poteku predvčerašnje seje radikalnega kluba in pa seji, ki se bo vršila danes.

ZBOLJŠANI ODNOSI Z MADJARSKO.

Budimpešta, 31. decembra. Madjarski listi pišejo, da nova jugoslovenska vlada ne more prinesiti nikakih izprememb politike Jugoslavije napram Madjarski. Dalje se izjavlja, da bo madjarski parlament na eni izmed prvih svojih sej ratificiral trgovinsko pogodbo med Madjarsko in Jugoslavijo. Po ratifikaciji te pogodbe se bodo začela pogajanja za sklenitev tarifne pogodbe.

Pašićevci v obozrju proti Uzunoviću.

Beograd, 31. decembra. Po predsednični seji radikalnega kluba, ki je potekla v napetem razpoloženju, se je včeraj pričakovalo z velikim zanimanjem nadejevanje. Toda zaradi smrti sina podpredsednika radikalnega kluba Ilije Mihajlovića se nadaljuje seja šele danes dopoldne.

Vzlic temu, da je bila seja odgodena, je bilo včeraj v radikalnem klubu zelo živahno. Poslanci so se bavili z dosedanjim potekom seje in pretresali situacijo, ki bi mogla nastati po seji. Pri Marku Tričkoviću je bilo v predsedništvu skupščine več narodnih poslancev, s katerimi je imel Marko Tričković pojedine konference. Radikalni poslanci so nadaljevali včeraj popoldne svoje neobvezne razgovore o stanju v klubu in o nadaljevanju prekinjene klubske seje. Razgovori teko v glavnem precej mirno brez značilnih momentov, ker sta že obe skupini popolnoma pripravili taktične poteze in v glavnem določili stališče, ki ga bosta zastopali v klubu. Včeraj se ni v klubu na stvari nič izpremenilo. Ne zadovoljniji ostanejo še nadalje na istem stališču, ki je že znano od prej in ki so ga obrazložili dosedanji govorniki v svojih govorih. Vsi govorniki, ki so se prijavili, bodo govorili izzemšči dva ali tri, v isti smeri ko Ranko Tričković in Dragović. Edino, da bodo razni govorniki poudarjali svoje stališče glede na kraje, ki jih zastopajo in omenjali, kak utis bo napravila taka rešitev krize na te kraje.

Parola vseh nezadovoljnejev je, da se

spravijo na Radića in mislijo, da bodo tako največ pripomogli do tega, da sprejme Uzunović nekaj njihovih zahtev, ker se smatra, da je ravno vprašanje Radića najbolj kočljivo tudi za Uzunovića samega. Po tem, kar se govori v skupini nezadovoljnejev, bodo ti naglašali, da je izšel Radić iz te krize kot zmagovalec in da je v resnici okrepil svojo pozicijo v vladi tako, da bo težje vseh nezadovoljnejev preneseno na ta teren. Nezadovoljnejev je v radikalnem klubu 30 do 33, ki bodo vztrajali solidarno v opoziciji do kraja. Oni izražajo mnenje, da v samem klubu ne bo prišlo do preglasovanja, da ne bi bilo vidno, da obstojata v klubu dve struji in da bi se odvrnil prvi korak k razcepu. Oni se nadejajo, da bo napravil Uzunović neke korekture in da bo zadovoljil klubska opozicija, sicer groze, da hočejo vztrajati tako dolgo, dokler ne zmagajo. Glede postopanja v narodni skupščini trdi klubska opozicija, da v tem vprašanju še ni nič odločeno in da bo odločitev padla pred sejo Narodne skupščine in se ravnala po faktičnem stanju v tem momentu. Zatrjuje se tudi nadalje, da se lahko opozicija izogne vsakemu delu v skupščini, ako ne drugače s tem, da ne pride k skupščinskimi sejami. Tako bi spravila v nepriliko vladno večino in dovedla do momenta, ki je izzval poslednjo krizo. Z druge strani pa se poudarja da se opozicija radikalnega kluba zelo boji, da bi mogel dobiti Uzunović volilni mandat, ki bi največ škodoval ravno tej klubska opoziciji.

MEHIKA MOBILIZIRA.

London, 31. decembra. Vsi listi pišejo o možnosti vojne v Južni Ameriki. Intervencija Zedinjenih držav v Nikaragui je tako razburila republiko Mehiko in Čile, da sta obe državi začeli z mobilizacijo.

SESTANEK ZUNANJIH MINISTROV BALTIŠKIH DRŽAV.

Pariz, 31. decembra. Iz Revala javljajo, da se bodo 3. januarja sestali ministri zunanjih poslov vseh baltiških držav, da razpravljajo o vprašanju sklenitve garancijskega pakta med baltiškimi državami na eni in med sovjetsko Rusijo na drugi strani.

COOLIDGE PROTI MILITARISTIČNEMU DUHU.

Washington, 31. decembra. Coolidge je v svojem govoru naglasil nemožnost, da bi se utrdil mir s tekmovanjem v oboroževanju. Amerika je dovolj močna in odločna, da deluje nezavisno proti vsem poskusom, da bi nad svetom zagospodaril militaristični duh.

TATARSKE VESTI.

Riga, 31. decembra. V poedinah provincih sovjetske Rusije, zlasti v Ukrajini, je vzbuknila kmetska vstaja proti sovjetski vladi. Vstaja ima v glavnem gospodarski značaj. Moskovska centralna vlada je proglasila nad vso Ukrajinu obredno stanje. Predsednik eksekutive Kalinin je podal svetu ljudskih komisarijev poročilo o vstaji, nakar je bilo sklenjeno, da je treba upor kmetov zadušiti z oboroženo silo.

RUMUNIJA SE OBOROŽUJE.

Bukarešta, 31. decembra. Rumunska vlada je sklenila, da zgradi 4 nove križarke, 24 podmornikov, 24 patroljskih ladij in 2 broda za hidroplane.

ZAGREBSKI PRIDOBITNI KROGI ZA GENERALA MILOSAVLJEVIĆA.

Zagreb, 31. decembra. Predsednik trgovske zbornice Arko je podal včeraj izjavo, da je napravilo imenovanje strokovnjakov v nekaterih resnih nove vlade na zagrebške pridobitne kroge pravi dober utis.

OBSODBA V ŠPIONSKI ZADEVI.

Beograd, 31. decembra. Včeraj dopoldne je bila izrečena sodba v špijonski aferi Antonića in Fehim Balkovića. Oba sta obsodjena zaradi rop na smrt, potem zaradi špionaže v korist Madjarske na 20 let ječe in za neke manjše delikte na 2 leti ječe. Poročnik Dimić je zaradi špionaže obsodjen na 20 let robije in Stevan Stević na 6 mesecev zapora.

MEDNARODNI PROFESORSKI KONGRES.

Beograd, 31. decembra. Mednarodni profesorski kongres se bo vršil od dne 21. do 28. avgusta 1927 v Bukarešti. Sestavljen je poseben odbor p.d. pokroviteljstvom kralja Ferdinanda in ministrstva prosvete za organizacijo kongresa. Kongresa se udeleži tudi naše profesorsko udruženje.

PAPEŽ PROTI ZENSKI MODI.

Rim, 31. decembra. Papež je poslal skofom poslanico, v kateri jih poziva, da ostro nastopijo proti ženski modi, ki postaja vedno bolj nemoralna.

Ch. Lucieto:

19

Spomini francoskega vojnega detektiva.

— Eno zadnjih pisem, ki jih je mladič dobil iz svoje domovine, je imelo pod znakami risbo iz ukradenih listin. Le pogledjte...

In vzel je iz svoje listnice fotografijo, ki jo prinašamo na strani 71.

— To je razkritje prvovrstne važnosti! Toda kaj bomo sedaj napravili? Ali naj aretiramo mladega moža?

— Bog ne daj! V njegovi družbi mi je mogoče spoznat večino nemških kurirjev, ki se sedaj vozijo med skandinavskimi deželami, Francijo in Anglijo. Ko bo prišel čas, jih bomo vse pomedli in, verjemite mi, mnogo vode bo steklo v morje, predno bodo Nemci znova upostavili enako organizacijo.

— Torej vam tukaj ne moremo nič pomagati?

— Na smehnil se je, potem pa je dejal:

— Pač, mnogo mi lahko koristite.

— Ko smo ga vprašali, na kak način, nam je dejal:

— Netzmerno bi mi koristilo, če bi mi mogli prekrbeti dobro kuhinjsko knjigo!...

Ko smo ga debelo pogledali, je dejal smehljaje se: — Niti predstavljati si ne morete, kako velik vpliv ima lahko dobro pripravljena in dobro servirana jed v protišpijonažni zadevi...

Odšel je najboljšje volje.

Mi pa smo na ta način čisto slučajno doznali za največjo in najnevarnejšo nemško špijonažno organizacijo.

Dva meseca pozneje so vsi člani te organizacije, izvzemši enega, padli v roke medzavezniški policiji.

Dodati hočem samo še, da se Nemčiji nikoli več ni posrečilo zopet upostaviti to organizacijo.

14. poglavje.

Rekvizijska in kartografska služba sovražnikova.

Prebivalstvo krajev, ki so jih bili Nemci med vojnjo v Belgiji in v severni Franciji zasedli, se je silno čudilo, kako izborna je bila organizirana nemška rekvizijska služba.

Kadar so prišle nemške čete v kako mesto ali selo, je dal njih poveljnik poklicati župana in mu hladno predložil rekvizijsko pismo, na kateri ni stalo samo ime dotičnega kraja, temveč so bila tudi imena krajevnih velikašev in seznam blaga najrazličnejše vrste

kakor tudi živine, kar je bilo vse treba takoj izročiti nemškim četam.

Maloštevilni so bili župani, ki so si upali ugovarjati. Kar zabeleži jih je, ko so videli, kako je sovražnik izborno poučen o njih kraju. Ugovarjati se pa tudi niso upali, ker so dobro vedeli, kako grozna usoda čaka kraj, če se le najmanj protivijo povelju sovražnika.

Marsikateri župani so dolgo razmišljali, odkod so imeli Nemci te točne podatke o vsakem francoskem kraju, toda niso mogli razjasniti te skrivnosti.

In vendar ni prav nič skrivnostnega v tej zadevi.

Zelo važen odsek nemškega špijonažnega urada je odsek za rekvizicije.

Kot znano, Nemci zelo mnogo jedo, ne samo doma, temveč tudi na potovanju. Nемец ni eden tistih ljudi, ki bi vodil vojsko s praznim želodcem. Zato smatrajo v Nemčiji sledeči izrek naravnost za dogmo:

— V sovražni deželi naj se armada hrani s tem, kar tam dobi!

Z drugimi besedami: zasedena dežela mora dajati nemški armadi vse, kar ima, zato da se ta armada čim najbolje prehrani.

(Dalje prihodnj.)

Valorizacija.

Valorizirati se pravi po slovensko: izpreminjati papirnat denar v zlato. Nekdaj so poskušali alkimisti delati zlato iz manj vrednega blaga in so iskali »kamen modrosti«, ki ga pa niti slavni Theophrastus Paracelsus ni pogodil. Kar pa ni mogel najti slavni Theophrastus, to so iznašli moderni finančniki in so svojo iznajdbo krstili na ime »Valorizacija«. Je že vrag, da mora biti vse ženskega spola, kar je slabega in hudobnega na svetu in goljufivega in zapeljivega.

Kdor noče povedati, koliko ima denarja, ustanovi delniško družbo. Delniške družbe pa imenujemo samo pošteni (neumni) Slovenci s tako lepim imenom; bolj prebrisani Francozi in Lahji jim pravijo »anonimne« družbe t. j. družbe brez imena. Tako so jih imenovali baje zato, ker so delničarji raznih delniških družb, ki izdelujejo tudi gnoj, včasih tudi visokorodni grofi in knezi. Takim plemenitim nosom pa gnoj smrdi, denar za gnoj seveda ne.

Pa preidimo na valorizacijo. Recimo, da je imela kakšna delniška družba pred vojno (do l. 1916) 10 milijonov zlatih kron akcijskega kapitala. Ta kapital je bilo treba primerno obrestovati in plačati ob čistega dobička tudi primeren davek. Deset milijonov zlatih kron pa so izpremenili avstrijski žetoni med vojno v 10 milijonov papirnatih kron, a cene blaga in izdelkov so rasle v papirnatih kronah veljavi, ker se je blago računalo v zlatu. Zaradi te neenakosti med bilanciranjem osnovne glavnice in dobičkov so se nakupile pri raznih družbah silne rezerve. Da ne bi bilo treba plačati preveč davka zaradi ogromnega čistega dobička (v papirnatih kronah, so družbe druga za drugo svojo delniško glavnico zviševale z izdajo vedno novih delnic, ki so jih stari delničarji dobivali navadno zastonj po določenem ključu. Tako je ponekod narasla delniška

glavnica od prvotnih 10 milijonov zlatih kron na 100 ali pa še več milijonov papirnatih kron, ne da bi bil kdo družbi(-am) vplačal le en vinar efektivnega denarja. Za delničarje je bilo seveda vse eno, ali dobe 1x50 kron dividende ali pa 2x25 na dve delanci, ampak zaradi davka to ni bilo vseeno, ker je bil čisti dobiček formalno nižji. Potem je sledila izprememba v dinarje po ključu 1:4. Pametni ljudje so znali to izvesti tako, da so zopet napravili iz ene krone en dinar, ne pa iz štirih kron enega dinarja. Treba je bilo le zvišati delniško glavnico v razmerju 1:4 in stvar je bila narejena. Namesto 10 milijonov kron je znašala delniška glavnica n. pr. 100 milijonov Din, kar se je doseglo z zopetnim zvišanjem akcijske pomočjo prebiljegovanja. Sedaj pa prihaja še valorizacija, po kateri bo mogoče prvotno delniško glavnico preraunati iz papirja nazaj na zlato, kar se bo seveda dalo lepo združiti z zopetnim zvišanjem nominalne vrednosti akcijske pomočjo prebiljegovanja. Ker bodo dobički ostali več ali manj neizpremenjeni, bodo imeli delničarji ravno toliko dohodkov kot prej, a na borzah bo vrednost akcijske poskočila. Davek seveda se bo znatno znižal, ker bo odpadlo na eno akcijo mnogo manj dobička kakor pred valorizacijo.

Mi nikakor nismo raznim delničarjem nevoščljivi in jim tudi ne zavidamo davčnih dobrot. Trpe vsled davkov tudi oni. Vprašati se pa moramo: Zakaj se ne valorizira tudi vrednost kmečkih posestev in na tej podlagi odmerja zemljiški davek? Zakaj se ne valorizira letni dohodki trgovcev, obrtnikov, intelektualcev itd. z ozirom na višino osebne dohodnine? Zakaj uživa samo velekapital ugodnost na ugodnost, mali ljudje pa ne?

Odgovor se glasi: Ker smo socialna država... —js.

Mussolini in atentati.

Znano je, kako silno so bili fašisti z Mussolini em na čelu ogorčeni vsled zadnjih atentatov na Duce-a. Toda pred leti je Mussolini mislil čisto drugače in jasno odobral in zagovarjal atentate, kakor dokazuje članek, ki ga je Mussolini dne 9. julja 1910 objavil v »Lotta di Classe« (Razredna borba) pod naslovom:

Tenkočutnost.

Članek se glasi:

»Kar sem dejal sodrugu Voltre-u in kar sem pisal v časopisu o atentatu v Buenos Aires-u, je napravilo precej vtisa na sodruga in najljepše strune njih tenkočutnosti so zavibrirale. V resnici ne bi bilo vredno vso to zadevo že enkrat pogreti, če se ne bi moglo iz tega narediti par zaključkov splošnega značaja.

Priznavam brez ugovora, da ne morejo biti bombe v normalnih časih nobeno sredstvo za socialistične akcije. Toda če republikanska ali monarhistična država tlači socialiste in jih izvrže in prežene iz človeškega občestva — o, potem ne smemo preklinjati nasilje, ki odgovarja nasilju, pa čeprav bi pr tem padlo nekaj nedolžnih žrtev.

Vidim, da se mnogi socialni demokrati pogosto razburjajo vsled nesreč, ki zadenejo bourgeoisie, toda čisto ravnodušni ostanejo ob nesrečah proletariata.

To je tako res, da smo se mesarjenja proletarcev že privadili. Preje smo vsaj protestirali, sedaj ne delamo niti tega.

Popolno naravno se nam zdi, da služi umazana koža proletarca oficirjem, ki komandirajo »Pali« na množico, kot sito.

Če pa gre za debelega buržuja, ki ga nenadoma vzame vrag, če gre za nežno in prefrigano kožo dam iz aristokracije,

tedita se pri mnogih socialnih demokratih odpravijo solzne žleze. Usmiljeni postanejo zaradi tragedije buržuazije. Dočim buržuji še nikdar niso bili in niso usmiljeni do proletarske tragedije.

Kapitalist se neprimerno bolj zanima za sestavne dele stroja, ko pa za ude delavca.

Kapitalistični špekulant se igra z nesrečo človeških rodbin in se niti najmanj ne zmeni za žrtve, ki jih pušča na cesti.

Zakon nima nikdar u miljenja z onimi, ki so bedni in nesrečni; celo njegove zadnje cunje pusti zarubiti.

Thiers ni imel l. 1871. nobenega usmiljenja s komunisti Pariza. Bava Baccario je s strojno puško izpraznil česte Milana; Alfonz Španski ni imel nobenega usmiljenja s Ferrerjem...

Zato pa se razburjajo nekateri socialni demokrati vsled žrtev v gledališču Celon v Buenos Aires... Ah! Ne bojte se!

Trabajadores de las Pampas (delotvorci argentinskih pampas-prerij) brez dvoma niso bili pri tej gala predstavi. Smrt ni proletarec!

Ta enostranska tenkočutnost mnogih socialnih demokratov je ostanek onih še živečih sledov farških nauk, ki so ostali v dušah. Je to farštvo, ki nam je vepilo to belno usmiljenje histeričnih bab z vladajočimi.

Socializem pa je surova, hrapava stvar, ki obstoji iz nasprotovanja in nasilja.

Socializem je vojni In gorje usmiljenim v vojni!

Zakaj premagani bodo!

Naše gledališče pred katastrofo.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je spročila podpisani organizaciji, da je primorana zaradi delnega sručenja proračuna v tekoči sezoni 1926-27 in zaradi znižanja proračuna za sezono 1927-28 za 1.340.935 Din reducirati 30—40 svojih članov. To redukcijo je uprava že deloma začela izvajati z 31. jan. 1927.

Podpisana organizacija, zavedaj se katastrofalnih posledic tega dejstva, ki zadene zavod in članstvo, se obrača tem potom na vse odločujoče faktore, prijatelje gledališča in umetnosti sploh, za skupen nastop, da se prepreči ta zla namera, ki resno ogroža naš s težkim trudom priborjeni slovenski teater.

Medtem ko ima Beograd za sezono 1927-28 okoli 12.500.000 Din, Zagreb 11.500.000 Din d.ž. podpore je za ljubljansko gledališče določenih nekaj manj kot 6.000.000 Din. S tem mrajo gledališča izhajati, ves inkaso predstav pa sproti odvajati državni blagajni.

Višini državne dotacije odgovarja tudi angažirano osebje naših treh drž. gledališč. Tako ma Beograd okoli 420 ljudi angažiranih, Zageb 380, Ljubljana pa

208. V teh številkah je seveda zapopaden umetniški in tehnični personal. S tem malim osebjem in denarjem pa prizvaja naš teater na podlag. statične največ. S tem da omenjamo beograjsko in zagrebško Nar. gledališče, nikakor ne zahtevamo za naše gledališče državne dotacije v isti višini. Pač pa najodločnejše in z vsjo pravico terjamo od države, da nam pusti eksistenčni minimum, če ne več.

Če torej uprava na ukaz ministrstva reducira 40 oseb svojega staleža jih ostane še 168. S tem številom je pa po našem globokem prepričanju nemogoče voditi dramo in opero v dosedanem obsegu.

Leto za letom se našemu gledališču znižuje državna dotacija. Leto za letom se ga sistematično ubija, postopa se z njim kot da je »nepotrebno kulturno zlo«. V osmem letu svojega prenovljenega gledališkega življenja smo prišli tako daleč, da bo 40 prevedenih članov — jugoslovenskih državljanov Slovencev — z enomesečno odpovedjo pahnjenih v bedno in obup.

To je bene podržavljenja, bene slovenskega igralca-državnega uradnika.

Mi kot strokovna stanovska organizacija — mi, ki smo teater — mi enostavno ne razumemo, kako je mogoče, da se poskuša našemu gledališču vzeti zadnja možnost gole eksistence.

Kdo je temu kriv?

Neinformiranost, zloba, ali kaj?

Hočemo vedeti, ali smo enakopravni, ali nismo. Javni delavci, prijatelji gledališča, vi vsi šrom naše domovine in izven nje, ki vam je na srečo stvar našega teatru, vi vsi, ki ga ljubite, ki se zavedate njegovega pomena za naše kulturno življenje — govorite!

Naš teater je na smrtni postelji. Če izdihne, izdihne za vedno.

V zvezi s katastrofo našega teatra sklicuje podpisana organizacija skupno s »Savezom muzičara v Ljubljani« dne 9. jan. 1927 javno zborovanje. Na to že danes opozarjamo vso našo javnost. Kraj in čas zborovanja bo pravočasno objavljen.

»Udruženje gledaliških igralcev Mestni odbor Ljubljane«.

Belorusi.

Vzhodna Evropa se je v svetovni vojni spet prebudila. Narodi, ki jih je tlačila carska Rusija so si zdaj postavili svoje države in državice, toda ne vsi. Prišla je na tehtnico njajova politična zgodovina in ob velikem pomenu, ki ga imajo za zapadno Evropo so jim velesile dovolile »samoodlobo«.

Belorusi niso bili tako srečni, ker niso politični narod niti po prete leti. Do naših dni jih klub njihovi številni moči ni upoštevala ne Poljska, ne Rusija in le deloma Litva. Tako je prišlo, da se zdaj za Belorusijo trgajo vsi s Poljaki, nihče pa ne računa z narodom, ki živi na tem ozemlju in redi svoje gospodarje že dolga stoletja.

Napačno pa bi bilo odpraviti Beloruse kot nezavedne tlačane — kmete. Zgodovina tega naroda od priselitve, od dobe litvanskih »kunigai« pa do našega časa nam priča, da je beloruski narod odgovarjal na vsa nasilja zelo prirodno: asimilirati je vladajoče plemstvo, ohranil svojo zemljo preko plemstva in se ni umaknil nikdar, kakor bi vse, kar se godi zoper njega, bilo le začasno.

Litva si je pod dinastijo Gedyimius osvojila velik del Rusije od Wilne do Črnega morja in litvansko plemstvo je vladalo Rutenom in Rdečim Rutenom ali Ukrajincem do združitve s Poljaki. Toda vse to plemstvo se je porusilo, litvanski kralj je nosil ruski naslov »Hosudar«.

Po prvi uniji Litve s Poljsko (v Krewi l. 1385) začne poljski vpliv na ruske pokrajine, poleg litvanskih magnatov se naseljuje poljska šlahta in obnovljena ali realna unija (v Lublinu l. 1569) je že uspeh polonizacije. Poljski šlahtič je nositelj kulture in vere, litvanski magnati so le še demonstrativno opozicionalci, tako Radziwili, Hodkiewiczzi, Wollowiczzi in Naruszewiczzi, ki so se proslavili pozneje za Poljsko. Štefan Bathori je hotel pomiriti magnate in malo šlahto z ustanovitvijo velike države. Toda takrat je že narasla ruska sila, ki se je po načrtu Ivana Groznega obrnila na zapad. Sledil je propad Poljske, a posestva so ostala plemstvu in verski razkol je delil aristokracijo od ljudstva. V carski Rusiji pa je že raslo belorusko meščanstvo. Prišlo je v ruske šole in smatralo svoj jezik za dialekt, zato takih pokretov, kot jih ima ukrajinski narod, ne pozna. Vidimo pa, da se je pri njih narodnostna zavest silno razvila po svetovni vojni.

Tretjina Belorusov je zdaj v Republiki Poljski, večina pa v Sovjetski Rusiji, kjer obstaja Beloruska republika. Mesta Pskov, Minsk in Gomel, pa nimajo za Beloruse nič večjega pomena kot Wilna, Brest-litovski in Pinsk, ki so zdaj v poljski državi. Wilna je bolj belorusko kot pa poljsko mesto in aspiracije Litve na to staro univerzitetno mesto temelje pač v prvi vrsti na tradiciji.

Zakaj se Belorusi ne bore za svoja mesta? Iz njihovega lista »Narodna sprava«, ki izhaja v Wilni dvakrat na teden vem, da Belorusi žudno gledajo prepirtujcev za svoje ozemlje. Toda svet Belorusom ne da pravice. Počakati je treba in se medtem pripraviti v boju za svoje kulturne pravice.

Belorusi zahtevajo narodno šolo. Poljaki jih hočejo asimilirati. Vrši se že hud boj in sicer v zvezi s političnim razvojem

ljudstva. Kakor pri Ukrajincih, vleče tudi tu narodna svoboda, ki jo dovoljuje Sovjetska republika. Poleg tega pa se obrača bel ruski pokret zoper poljske veleposeselnike.

Na boljševiskem ozemlju se Belorusi kulturno organizirajo, ustanavljajo svoje šole, imajo svoje časopise in pomagajo jim stranka boljševiskov posebno pri organizaciji zadrug. Kulturno središče Bele Rusije je Minsk z Znanstveno akademijo, kakor jih imajo zdaj tam vsi narodi. Beloruska literatura se je v poslednjih dveh letih krepko razvila in gotovo zanima naše filologe. Jezik je zelo podoben slovenskemu glagolu na -ti, ima pa tudi mnogo poljskih besed. (Tut, tutej, tak itd.)

Življenje v beloruski republiki je v primeri z življenjem na poljski strani — kot dan in noč. Na poljski strani narodno nasilje in gospodarsko nasilje, na ruski samouprava. Leta 1914 so svet vznemirjali spopadi ob Stolpeih, vsa dežela je bila razgreta kakor v rusko-poljski in litvansko poljski vojni. Toda ljudstvo ni hotelo ne k Litvi in ne k Poljaki in general Želigovski je zmagal. Litva ni dobila Wilne in je iskala pomoči pri Rusih.

Letos se je položaj zasukal. Litvanski veleposeselniki žele zveze s Poljaki. Zopet je zažarela zvezda Radziwillov, ki še vladajo na Polesju z naslovom vojvod vilenskih.

V sporu Litve in Poljske so bili Belorusi pasivni, v novi fazi in ob sedanjem pohodu knezov Radziwillov na kraljevski prestol Poljske, pa se Belorusi pripravljajo na odpor. Poljaki so to že slutili in hoteli preprečiti ustanovitev beloruske stranke. Zapri so dvakrat vse štiri poslance in preganjajo agitatorje za narodno šolo. Glavni odpor so naleteli pri kmetih in mladini. Študente označujejo kot pravoslavne — ne narodnostno — in take je našel letos tudi naš pnaslavist g. prof. dr. Ilešič, ki hodi predavati v Luninec o Jugoslaviji.

Beloruski pokret pa ima danes premočne gospodarske vzroke, da bi ga mogli zatreti s kulturno asimilacijo. Tod je šla do vojne trgovinska žila, zdaj otrpla. Reka Pina z mestom Pinsk je znak gospodarskega propada, kajti ves promet je izgubil. Meja je nevdružljiva in nihče ne ve kam vodijo »gluhe ceste«. Ko so Poljaki prepovedali saditi tobak, so zadel v črno, ko so z vojaštvom zadelali meje, se je ljudstvo spremenilo v mirne ljudi in ponočnjake, ki so večer strah mladih vojakov. Vsi pričakujejo, da bo Rusija posegla v to provinco in napravila red. Brez dvoma je fašistovski puč v Litvi odgovor na ruski vpliv. Prejšnja vlada je gojila prijateljstvo za Moskvo. Veleposeselniki pa so se ustrašili stvari, ki so jo kmetje tako veselo pozdravljali in so pri prvi ugodni priliki izvršili prevrat. Če se nasloni zdaj Litva na panko Poljsko, tedaj ostane Belorusom samo en sovražnik, proti boljševiski Rusiji pa trdno sovražni blok, kakor ga je želela Anglija.

Belorusi bodo v bližnji prihodnosti stopili z »gluhih dorog« v zgodovino.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Gledališki repertoar. Opera. Na novega leta dan popoldne v prizrci popularna Smetanova opera »Prodana nevesta« z gospo M. Zaludovo v naslovni partiji. Ostale glavne partije pojo ge Poličeva, Petučkova ter gg. Kovač, Mohorič, Rumpel, Šubelj in Janko. Začetek ob treh popoldne. Isti dan zvečer se poje petindvajseta repriza priljubljene operete »Grofica Marica« z gospo Poličevo v glavni vlogi. Dejstvo, da je še ne v enem letu dosegla toliko repriz dokazuje velik uspeh, ki ga je doseglo to delo. — V nedeljo 2. januarja se poje ob treh popoldne uspeła opereta »Terezina« z gospe Poličevo, Balatkovo ter gg. Drenovec, Pečkom, Povhetom in Gregorinom v glavnih partijah. Vse te predstave so pri ljudskih, znižanih cenah. — V ponedeljek zvečer se pnovi šestič velika Halwyjeva opera »Zidnja« Red B. Po daljši pavzi nastopi v partiji kardinala g. Betetto. — Sredi prihodnjega tedna bo premijera popularne Verdijeve opere »Ples v maskah«.

Mestno drsališče pod Tivolijem bo na dan novega leta otvoreno. Cene so iste kot lansko.

Dnevne vesti.

Srečno in veselo Novo leto želi »Narodni Dnevnik«.

VSEM DOBRIM SRCEM!

Započeli smo akcijo, ki lahko omogoči, da se s pričetkom šolskega leta 1927-28 že otvori Učiteljski konvikt v Ljubljani v lastnem poslojju.

Ob Linhartovi ulici stoji v najbolj zdravem delu Ljubljane veliko in prostorno poslojje z obsežnim lastnim zemljiščem, ki je zgrajeno tako, da se more s primerno majhnimi stroški preurediti v to svrhu. To je tvornica učil in šolskih potrebščin (Tuš), ki zaradi pomanjkanja obratnega kapitala ne more služiti prvotnemu svojemu namenu. Kupimo to poslojje in ga posvetimo Učiteljskemu konviktu!

Načrt je izvedljiv, ako se takoj prijavi 2000 dobrih src, ki se zavežejo, da plačajo v desetih zaporednih mesečnih obrokih po 100 Din, t. j. vsakdo po 1000 Din, ki se morejo vplačati tudi naenkrat. Kdor hoče in more, naj si pritriga ta znesek, ki naj dovede do uresničenja plemenite smotre društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani!

Sta dinarjev mesečno v desetih zaporednih mesečnih obrokih — to za posameznika ni nepremagljiva žrtev, za konvikt in Tuž pa pomeni hitro in najugodnejšo rešitev.

Prosimo vsa dobra srca v učiteljskih in v učiteljskih prijateljskih vrstah, naj se takoj odzovejo našemu pozivu na človekoljubnost, požrtvovalnost, stanovsko zavednost in bratsko pomoč! Kdor se odloči, uméva joč plemenitost te akcije, naj žrtvuje navadno dopisnico in napiše nahjo to besedilo (dopolnjeno po lastnem preudarku):

Pcdpisani (a) se zavežem s častno besedo in z lastnoročnim podpisom, da bom od 1. januarja do 31. oktobra 1927 vplačal (a) v desetih mesečnih obrokih po 100 Din (ali: da plačam takoj 1000 dinarjev, ali: da plačam v ... obrokih po ... Din) v nakup tvornice učil in šolskih potrebščin za Učiteljski konvikt v Ljubljani. Pošljite mi ... položnic z označbo »Pomožna akcija«. — V ... dne ... Podpis in pešta (točno!)

Ne dvomimo, da ne bi v množici svojcev mogli dobiti 2000 dobrih src, ki ne bi umevali tega našega apela in ne bi imeli v sebi še toliko idealizma, pripravljenega na to materialno žrtev. Treba je dobrohotne agitacije od moža do moža, od žene do žene!

Prijave pošljite na naslov: E. Gangl, Ljubljana, Bleiweisova 20-II.

V Ljubljani, na Božič 1926.

Franja dr. Tarčarjeva; Marija Wessnerjeva; Vita Zupačičeva; Dr. Stanko Berk; Fran Gabršek; E. Gangl.

— Cenjenim naročnikom sporočamo, da smo v svrhu poravnave tekoče naročnine današnji številki priložili poštne položnice. One cenjene naročnike pa, ki so za vnaprej plačali, prosimo, da bi oddali položnice svojim znancom in prijateljem, da se na naš list naroče.

— Visoko francosko odlikovanje predsednika skupščine. Na predlog francoskega zunanjega ministra je odlikoval predsednik francoske republike predsednika skupščine Marka Trifkovića z redom častne legije II. razreda (Grand Officier).

— Zaslužen priznanje. G. Aleksandru Tomanu, znanemu v Ljubljani živemu soborcu Petra Mrkonjića, poznejšega kralja Petra Osvoboditelja, je priznala vlada na podlagi zakona o priznanju nacionalnega delovanja pokojnino.

— Novoletna voščila pri g. velikem županu. V uradu velikega župana ljubljanske oblasti je na novega leta dan razpoložena knjiga, v katero naj se blagovoljivo vpisali vsi oni, ki žele izraziti g. oblastnemu velikemu županu ljubljanske oblasti novoletno voščilo.

— V nedeljo dne 2. januarja bo vozil na progi Kamnik—Ljubljana turistijski vlak. Odhod iz Kamnika ob 20. uri 28 minut, prihod v Ljubljano ob 21. uri 40 minut.

— Postrežkinje in bolniško zavarovanje. Okrožni urad za zavarovanje delavcev je ugotovil nešteto slučajev, da takozvane postrežkinje v hišnem gospodinjstvu niso prijavljene v zavarovanje. To ima za posledico, da mora delodajalec

po § 11. zakona o zavarovanju delavcev povrniti uradu vse stroške, ki so nastali v slučaju obolenja takih oseb. Obolenja so zelo pogosta, ker so take osebe navadno že starejše. Stroški so navadno visoki in občutno zadenejo prizadete delodajalce, ki so navadno slabije situirani. Zato je v njih lastnem interesu, da tako osebe prijavljajo v zavarovanje. Od zavarovanja so izvzete le one osebe v hišnem gospodinjstvu, ki gotova dela opravljajo le od časa do časa, nestalno in le ob gotovih prilikah. Take osebe so n. pr. perice, žagarji drv, čistilke stanovanj. Te osebe so za vsako opravilo sproti plačane, z izvršenim delom je službeni odnos ukinjen. Nasproti temu pa opravljajo postrežkinje v gospodinjstvu redna dela in se razlikujejo od stalnih služkinj le po dnevnem času zaposlenja in da stanujejo običajno izven delodajalčevega stanovanja. Da ne bo pritožb, katerim okrožni urad v smislu zakonitih predpisov ne more ugoditi, je v interesu vsakega posameznika, da svoje osebe pravilno in pravočasno prijavlja v zavarovanje.

— Število brezposelnih v Mostaru. Iz Mostara poročajo o občutni gospodarski krizi. Konkurzi se vedno bolj množijo. Posledica splošne stagnacije v gospodarskem življenju je med drugim tudi naraščanje brezposelnosti. Število brezposelnih v Mostaru znaša trenutno 2000 oseb. (Nič novega, tudi drugod ni bolje!)

— Telefonska zveza z otoki na Jadranu. Prihodnje leto se vzpostavi telefonska zveza z otokoma Rabom in Pagom na Jadranu. Otok Rab bo zvezan z Jablancem, Pag pa s Šibenikom in Splitom.

— Na liški progi promet zopet vzpostavljen. Liška železniška proga je od snega očiščena, promet se vrši zopet normalno.

— Proračun šibeniške občine za prihodnje leto znaša 12.040.775 Din, dočim je znašal proračun za letošnje leto 7 milijonov 457.876 Din.

— Pobijanje stanovanjske mizerije v Splitu. Minister za socialno politiko je odobril uradniški stavbni zadrugi v Splitu iz fonda za zgradbo uradniških stanovanj Kredit 1.200.000 Din. Ker je zbrala zadruga sama že fond 800.000 dinarjev, razpolaga sedaj s kapitalom 2 milijonov dinarjev, s katerim namerava zgraditi 40 malih stanovanj. Z gradnjo se prične v najkrajšem času. — Tudi mestna občina projektira dve veliki zgradbi. V pritrilju prve se bo nahajala »Hrvatska štamparija«, katere večino delnic poseduje mestna občina. V prvem nadstropju bodo redakcije in uprava tiskarne, v drugem pa mestni muzej.

— Iz pariške statistike. Emil Massard, referent za proračun pariške policije, je obekdanil te dni zanimive podatke iz pariške statistike. Iz teh podatkov posnemamo, da je zaprosilo pri pariški policiji tekom leta 1926 70.798 tujcev za dovoljenje bivanja v Parizu. Najštevilnejše so zastopani Italijani, katerih se je prijavilo 13.522, nato slede Rusi in Poljaki (nad 6.000 prijavov), znatno je tudi število Belgijcev in Švicarjev. Tramvajске, avtomobilске itd nesreče so zahtevale 429 človeških žrtev, razven tega je bilo pri teh nesrečah 3.395 oseb težje ali lažje ranjenih. V tem oziru zaostaja Pariz daleč za Londonom in New Yorkom. Svetovni rekord pa dosega francoska prestolnica kar se tiče izgubljenih in najdenih dežnikov. Urad za izgubljene stvari je prejel 159.890 najdenih predmetov, med temi 35.000 dežnikov. — Pariški konjači so polovili tekom leta 1925 10.000 psov. Od teh so jih 184 prodali, 3.065 jih je bilo viviseciranih, 6.051 pa ubitih. — Od 20.000 jetnikov jih je zaprosilo 35 za dovoljenje za poroko. — Tujcev je bilo aretiranih tekom l. 1925 20%. — Število samomorov znaša 1350 (za 200 več kot leta 1924). — Tudi kriminalna statistika je bogata; registrira 164 umorov, 308 težkih telesnih poškodb, 299 večjih tatvin in posebno 944 tatvin avtomobilov (zadnje število se je v primeri z letom 1924 podvojilo). — V boju z zločinci so 4 policijski stražniki poginili, 1.799 jih je bilo pa ranjenih.

— Poplave v Hercegovini. V večih krajih Hercegovine so bili zadnje dni silni nalivi. Drenovačko polje, Mostarsko blato in Popovo polje je poplavljenno. V mnoge hiše je udrla voda.

— K umoru novinarja Hadžipopovića. O umoru urednika Spasoje Hadžipopovića v Skoplju smo svoječasno poročali. Morilca sta pobegnila na Grško, pozneje pa v Albanijo, kjer je bil eden od njiju Kosta Bičinov, aretiran. Pogajanja radi izročitve zločinca našim oblastim so se radi albanskih notranje političnih razmer precej zakasnila. Te dni je spremetljala končno Bičinova močna eskorta proti meji. Med potjo od Tirane v Elbasan se mu je posrečilo na doslej nepojasnjen način pobegniti...

— Trdoživa žena. Pred osiješkim sodnim dvorom se je zagovarjal te dni kmet Stevo Radivojić, ki je skušal zadaviti pred par meseci svojo ženo ter jo vrgel, misleč, da je že mrtva, iz višine 18 m v Donavo. Medtem pa se je žena zopet zavedla ter se splazila na breg. Radi tega dejanja je bil obsojen Radivojić na 7 let težke ječe. Zločin je izvršil Radivojić zato, ker je bil zaljubljen v neko dekle ter se je hotel svoje žene iznebiti.

— Zagonetna smrt orožnika. V bližini Bileća je poginil te dni na misteriozen način orožnik Božo Milošević. Šel je s svojim predstojnikom na patroljo, med potjo se je od njega oddaljil. Kmalu potem je počilo pet strelcov, nato pa še trije. Ko so prihiteli k njemu ljudje, je ležal v mlaki krvi mrtev na tleh. Strelci so bili oddani iz njegove lastne puške, vendar pa je zagonetka, kako je mogel vtakniti v puško drugi magacin, potem ko je oddal nase že pet strelcov. Milošević je imel pet ran pod srcem, eno v trebuhu, eno v bližini želodca, ena pa v levi nogi.

— Aretacija špijona. V Subotici je bil te dni aretiran neki Toma Veljić, ki je osumljen špijonaže v prilog Madjarski. Veljić je bil finančni uslužbenec v Nišu in Subotici.

— Prvi pretep radi volitev v oblastne skupščine. V Šibeniku je prišlo te dni med zemljoradniki in radicevci radi volitev v oblastne skupščine do hudega prepira, ki bi bil skoraj končal s prelivanjem krvi. Eden od srboritih politikov je udaril svojega nasprotnika s pestjo v obraz, nakar je potegnil še nož. K sreči je prišla v kritičnem trenutku policija, ki je vzpostavila red in mir.

— Ciklon ob španski obali. Ob španski obali na Sredozemskem morju je divjal te dni silen ciklon. Nad sto ribiških ladij se je potopilo in izginilo brez sledu. Pri Castelom se je zrušil svetilnik, morskii valovi so odnesli ruševine. V Valenciji je poplavilo morje vse hiše, neko otroško bolnico so odnesli valovi, ki so bili višji kot poslojje. Bolni otroci so bili v zadnjem trenutku rešeni. — V Segoviji znaša temperatura 17° pod ničlo. V Madridu je zmrznilo tekom ene zadnjih noči pet oseb.

— Žrtve megle in ledu. V Amsterdamu sta bili te dni na dveh železniških prelazih vsled goste megle povozeni dve deklici in neki delavec. — Pri drsanju sta ponesrečila dva odrasla in pet otrok. Vsled goste megle so zašli ponesrečenci na pretenak led, ki se je udril, nakar so utonili.

— Velikanski požar v Rusiji. Iz Moskve poročajo: V državnih mlinih v Ribinsku divja že dva dni velikanski požar. Trije delavci so poginili, 24 jih je težko poškodovanih. Materijalna škoda znaša več milijonov rubljev.

— Sto nesreč vsled pomrznjenih ulic. Po uradni statistiki se je ponesrečilo v tork na pomrznjenih praških ulicah okrog 100 oseb, med njimi 55 težko. Rešilna postaja je intervenirala v 45 slučajih. V 30 slučajih so si polomili ljudje roko, nogo, ali pa sicer kako kost. V splošno bolnico je bilo takisto sprejetih okrog 50 oseb, od katerih jih je dobilo polovico pri padcu težke poškodbe. Vsled ledu na ulicah je prišlo tudi do avtomobilnih nezgod, pri katerih so bile pa po čudnem naključju poškodovane samo hiše in avtomobili.

— Drzen vlom v Budimpešti. Madjarski listi poročajo o drznem vlamu, ki je bil izvršen te dni v trgovino nekega draguljarja v centru mesta. Ob šestih zvečer, ko je bil promet na ulici najbolj živahen ter so imeli uslužbenci radi ogromnega navala kupcev dela čez glavo, sta se pojavila pred izložbo trgovine dva lopova, ki sta odprla okno kot da sta v trgovini zaposlena ter sta odnesla okoli 50 zlatih ur in drugih dragocenosti v skupni vrednosti kakih 300 milijonov madjarskih kron. Draguljar je opazil tatvino šele, ko je zapiral trgovino.

— Zaradi posilstva obsojen na smrt. Leningradski sodni dvor je obsodil te dni 26 mladenčev, ki so pred mesecem dni ugrabili in po vrsti posilili neko delavko-dijakinjo. Zaveda je vzbujala takrat velikansko senzacijo ter je dala povod za energično pobijanje »hooliganstvac«. 7 obtožencev je bilo obsojeno na smrt z ustreljenjem, 3 na deset, ostali pa na 3—8 letno ječo.

— Auffenberg in Brockhausen sta se »obrisala« za nagrado. V Leipzigu pred kratkim časom ustanovljeni »Unicumverlag« je razpisal nagrado 14.000 mark. Od te nagrade je bilo določenih 1000 mark za Avstrijo, za dve deli, ki bi obravnavali vprašanje vojne krivde z avstrijskega stališča. O delih je imela odločati avstrijska jury. Jury je priznala prvo nagrado univerzitetnemu profesorju dr. Karlu Brockhausenu, drugo pa bivšemu avstroogrskemu vojnemu ministru Auffenbergu. Predno pa je prišlo do izplačila, je »Unicumverlag« faliral.

— Hud katehet. Iz Heba poročajo: Vaški župnik Anton Wieder je hud mož. Kot vaški župnik je tudi katehet. Nedavno je vstopil v razred baš v trenutku, ko sta se dva učenca pretepala. Vsled tega je pograbila župnika taka sveta jeza, da je pograbil prst debelo leskovko ter fanta na žive in mrtve naklestil. Enega od njiju je vrgel pred eksekucijo s tako silo čez klopi, da je zadobil deček nevarno poškodbo na mehuru. Stvar je prišla pred sodišče. Z ozirom na to, da so kvalificirali zdravnik poškodbo kot lahko, je bil župnik obsojen samo radi prestopka zoper telesno varnost pogojno na 10 dni zapora.

— Dvoboj na sablje v Budimpešti. Te dni sta se bila v Budimpešti na sablje barona Tibor Daniel in Andrej Herzog. Povod je bil konflikt, ki so je odigral med gospodoma v boljši družbi, tekom katerega je baron Daniel barona Herzoga insultiral. Barona sta se bila brez bandaž s težkimi kavalerijskimi sabljami. Dvoboj je trajal nad eno uro. Napadi so bili tako ljuti, da so morali skočiti med duellant ponovno sekundanti, da so preprečili poškodbe, ki nasprotujejo zadevnim predpisom. Po dvajsetih nastopih je bil dvoboj končan. Oba duellant sta bila tako poškodovana, da sta bila za nadaljnji boj nezmožna.

Danes na Silvestrov večer koncert vojaške godbe v kavarni »Evropa«.
Odperto do 3. ure jutraj.

Ljubljana.

— Pozor na razglas mestnega magistrata ljubljanskega o zglasitvi: a) v Ljubljano pristojnih mladeničev rojstnih letnikov 1902 do 1907 in 1909; b) izven Ljubljane pristojnih nabornikov rojstnih letnikov 1902 do 1907, ki žele iti v Ljubljani na nabor in c) obveznikov operativne in rezervne vojske, ki mislijo, da so postali nesposobni za vojaško službo. Vse podrobnosti so razvidne iz razglosa, ki je nabit po mestu.

— Kolo jahačev in vozačev v Ljubljani prične s šolo jahanja za svoje člane v ponedeljek dne 3. januarja 1927 in sicer v zaprti jahalnici topniške vojašnice (vojašnica Kralja Aleksandra) na Dunajski cesti. Pouk se vrši: v ponedeljek, sredo in petek od 16. do 17. ure za dame, v ponedeljek, sredo in soboto od 17. do 18. ure za začetnike in v torek, četrtek in petek od 17. do 18. ure za člane jahačev. Ravzen tega je članom z lastnimi konji na razpolago pokrita jahalnica vsako sredo, soboto in nedeljo cel dan, a v ponedeljek, četrtek in petek celo popoldne. Ob nedeljah in praznikih se pouk ne vrši. Članom, ki nimajo lastnih konj, stavlja uprava kola jahačev po možnosti na razpolago sedlane konje, proti plačilu 10 Din od konja in ure v korist društvene blagajne. Učitelj jahanja je konjeniški podpolkovnik, gospod Emil Zajc. Interesenti, ki se želijo udeležiti jahalne šole, naj prijavijo svoj pristop k društvu Kola jahačev in vozačev v Ljubljani pri g. Saša Knezu v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 3. Članarina znaša letno 120 Din.

— Silvestrov večer priredi Ljubljanski Sokol dne 31. decembra 1926 v svoji telovadnici v Narodnem domu z zelo bogatim, veselim in zabavnim sporedom. Na ta vesel zaključek starega leta, vabijo se vsi prijatelji Sokola.

Slovenija leta 1926.

Eno leto ni dolga doba, a vendar tako dolga, da se izplača za trenotek ustaviti korak in se ozreti nekoliko nazaj. Dogodke, ki jih doživljamo neposredno vsak dan, je težko ocenjevati, pogled iz nekoliko daljše perspektive pa nam marsikaj razjasni, ker nam odkriva tudi zveze med dnevnimi dogodki in jih skrajša na enostavnejše in zato tudi preglednejše formule.

Naš političen položaj.

V slovenski politiki se preteklo leto ni mnogo izpremenilo. L. 1926 nas je zateklo v strahoviti strankarski razcepjenosti, ki nam ni pustilo odpreti oči na celokupne narodne koristi. Kakor za časa pokojne Avstrije, tako so se klali tudi še preteklo leto med seboj »liberalci« (naprednjaki, danes večinoma samostojni demokrati) in »klerikalci« na življenje in smrt, kakor da ni bilo nikdar nobene svetovne vojne in njenih žalostnih posledic in naukov. Poleg teh dveh zgodovinskih naših strank so se potegovali za ljudsko zaupanje še radikalni in radičevci, samostojni kmetje, narodni socialisti in komunisti in celo vrsta umerjenjših socialističnih skupin. Za skromen milijonček Slovencev torej razkosanja več kot dovolj.

Značilno pa je, da so se začele kolikor toliko **sorodne si stranke** v preteklem letu združevati in **ujedinjevati**. V drugi polovici meseca aprila p. l. so se združili narodni socialisti s samostojnimi demokrati, samostojni kmetje pa z radičevci, prvi 18. aprila, a drugi na skupnem občnem zboru v Celju 25. aprila. Tudi med delavstvom se je pojavila živa potreba pa skupnem nastopu, ki so ga ovirale večinoma le osebne diference med različnimi voditelji, tako da je upanje opravičeno, da bodo tekom časa tudi številni delavci v Sloveniji našli same sebe in si priborili to, kar jim gre. Vohilne priprave za volitve v **oblastne skupščine** tudi dokazujejo, da se je začelo politično ozračje v Sloveniji po malem čistiti in velik političen dobiček za Slovenijo bo, če se bo še pri par strankah v Sloveniji rodilo spoznanje, da so odveč, ker v Sloveniji nimajo čvrstih korenin. Zato z zadovoljstvom ugotavljamo, da pomeni l. 1926 glede strankarske razcepjenosti pričetek politične konsolidacije v Sloveniji.

Ne moremo pa biti tudi v drugem oziru zadovoljni. Predvsem vsled tega, ker ni v Sloveniji stranke, ki bi vodila v prvi vrsti **slovensko politiko** in šele v drugi vrsti strankarsko. Zaradi tega žalostnega dejstva še do danes nismo prišli do **Narodnega sveta** in nazadovani smo celo tako zelo, da je tudi po preobratu ustanovljeni Narodni odbor mirno v Gospodu zaspal.

Ker pa nimajo Narodnega sveta, osrednje narodne organizacije, zato tudi nismo organizirani in zato nismo v stanju, da bi napredovali tako, kakor bi morali. Naj nas zadene še taka nesreča, vedno nas zadene v tej slabosti, da je edin naš odpor časopisni protest in v najboljšem slučaju še neefektivno grmenje po shodih.

Tako smo na **davčno preobremenitev** odgovorili le s papirnati protesti, tako je **zapostavljanje ljubljanske univerze** rodilo le papirnate proteste, tako doživljamo isto neefektivnost pri redukciji subvencije za **ljubljansko gledališče** in tako je mogoče, da se **snujejo vlade brez Slovencev** in da slovenski časopisni protest ne prodre niti do Zagreba.

Popolnoma desorientirani smo, pa naj nas zadenejo težave na gospodarskem, kulturnem ali političnem polju. In ker smo desorientirani, zato tudi niti v enem vprašanju ne postavimo skupne fronte. Vsled tega pa je tudi naš odpor slaboten in dostikrat ima očiten znak, da je izvršen le radi lepšega.

In vendar bi mogli dati proti vsaki krivici, proti vsakemu zapostavljanju **resen odpor**, kajti narodna sila je vedno nepremagljiva, če je narod enoten. Ali kako naj bo narod enoten, če pa smatra toliko naših merodajnih javnih delavcev, da je vsa njih naloga v tem, da vzdržuje vse stvari in vse ideologije, ki ločijo narod.

Naloga bodočega leta je, da ustvarimo že vendar enkrat **Narodni svet**, da organiziramo vse sile naroda in jih povedemo h danemu cilju slovenskega naroda — k **Zedinjeni Sloveniji v svobodni Jugoslaviji!**

Naše razmerje do centralne vlade.

Po ustavi, ki je dala naši državi ime »kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«, bi logično pričakovali ne samo to, da se začnemo Slovenci čutiti kot gospodujoč in sodelujoč narod, ampak tudi to, da se bo naša volja tudi na drugi strani primerno upoštevala. Preteklo leto nas do tega cilja ni privedlo. Čeprav neradi, toda resnici na ljubo moramo ugotoviti, da smo mi sami še jako daleč od zavesti, kaj se pravi biti gospodujoči narod, na drugi strani pa je zavest zmagovalcev v svetovni vojni še tolika, da je težko dostopna za razumevanje enakopravnosti. Pač smo enakopravni kot državljani, kar smo bili v Avstriji tudi, a nismo še **enakopravni kot narod**, in v tem leži vzrok, da naše razmerje do celokupne države še ni takšno, kakor bi lahko bilo in tudi moralo biti. Mnogo je temu kriva tudi naša strankarska zagrizenost, ki se tudi umazanih denuncijacij ni plaši, na drugi strani pa stara miselnost, ki gleda v državi še vedno neko višje bitje, a brez popolne zavesti, da smo mi sami država.

Žalostno dejstvo je, da **Slovenci v centralni vladi nismo bili v preteklem letu tako zastopani** kakor bi morali biti in kolikor smo bili zastopani za časa ministiranja g. Puelja (od začetka maja do začetka decembra), nismo bili v vladi zastopani toliko kot Slovenci, iz svoje moči in iz afirmacije našega pomena za državo, ampak edinole vsled strankarske zveze s hrvaško seljaško stranko. Koliko je neuvaževanja Slovencev v državni centrali kriva SLS, največja slovenska stranka, o tem razpravljati bi bilo na tem mestu preobširno. Poudarjamo le, da je bila in je še večletna opozicija večinske slovenske stranke za Slovenijo vse prej kakor koristna, kar so spoznali končno tudi voditelji SLS sami. Izjave dr. Korošca na shodu zaupnikov njegove stranke v Celju meseca novembra so v tem oziru zelo značilne, značilno pa je tudi, kako so bile njegove izjave na merodajnem mestu sprejete v vednost.

Vsa naša politika napram državi se je sukala v preteklem letu v znaku — sit venia verbo! — »drobtine«. To pa ni naša krivda, ampak vzroki za to leže drugje, v splošni državni politiki, ki nam za enkrat drugih možnosti ne omogoča. Silne datjave, ki jih prejema država od Slovenije in »drobtine«, ki jih državna uprava drobi v Slovenijo nazaj, stoje v tako kričočem razmerju, da je večja ali manjša nezadovoljnost v centralno državno upravo (ne z državo!) v Sloveniji popolnoma razumljiva in tudi opravičljiva.

Jugoslovanski politiki v Sloveniji.

Nujna posledica centralistično urejene države je, da poslušajo vse stranke razširiti svoje delovanje na celo državo. Ta tendenca je pripeljala v Slovenijo preteklo leto lepo število tujih, t. j. izven Slovenije živečih politikov.

Dne 17. januarja je nastopil v Ljubljani vodja SDS g. **Svetozar Pribičević**. Danes lahko rečemo, da ni dosegel nobenega praktičnega uspeha. Tudi njegova zborovanja v Celju in v Mariboru koncem januarja niso rodila zaželjenega sadu. Preteklo leto je dokazalo še bolj kakor prejšnja leta, da Slovenci niso proti državi, da pa hočejo v državi zavzemati mesto, ki jim gre kot narodu in ne samo kot državljanom. Zato Svetozar Pribičević med Slovenci s svojo politično tezo v narodnem edinstvu ni imel sreče, državnega edinstva pa itak nihče ne zanika.

Več sreče kot Sv. Pribičević je imel v Sloveniji **Stjepan Radić**, ki je govoril 14. marca na shodu v Metliki, 2. maja na velikem shodu v Celju, kjer je bila dosežena fuzija samostojnih kmetov s slovenskimi in preko teh tudi s hrvaškimi bivšimi republikanci, in meseca avgusta na Krškem polju. Pokret, ki ga je započel Stjepan Radić med hrvaškimi kmeti, se idejno tudi med slovenskimi kmeti zelo širi in utegne postati pri nas še važen politični faktor, zlasti zaradi svoje idejne zveze s Hrvati, ki ima za posledico tudi politično sodelovanje, akoravno je SKS samosvoja slovenska stranka.

Naj omenimo še, da se nahaja v vrstah SKS tudi lepo število katoliških duhovnikov, a nekateri so bili kooptirani celo v načelstvo stranke. Na ta način je prekršena doslej veljavna tradicija, da sme biti vsak kat. duhovnik v Sloveniji le političen pristaš SLS.

Koncem maja so obiskali Ljubljano jako odlični politični gostje iz Srbije, ki so sklicali veliki shod proti korupciji. Na shodu se je zbrala večstooglavna množica, ki je navdušeno ploskala **Ljubi Davidoviću, Joci Jovanoviću in Mehmedu Spahu**. Za Slovenijo važnih političnih posledic pa ta shod ni imel, pospešil pa je boj proti korupciji v Beogradu.

Nepolitičen sestanek, ki se ga je pa udeležilo tudi lepo število politikov iz vseh krajev države, je bil **pravniški kongres**, ki je trajal pod predsedstvom dr. Danila Majarona od 9. do 11. septembra. Ta kongres je pa bil važen le v strokovnem oziru, političnih razmer v Sloveniji pa se ni tikal.

Manjšinsko vprašanje.

Vsa slabost naše politične situacije je zlasti vidna v **manjšinskem vprašanju**, ki je za nas važno ko za noben drug narod, ker je tretjina našega naroda odtrgana od nas.

Ravno v manjšinskem vprašanju pa smo doživeli **največje neuspehe**. In tu se zopet zlasti vidi težka posledica pomankanja Narodnega sveta. **Mi nismo v pojmovanju manjšinskega vprašanja enotni**, le v toplih frazah za neodrešene brate smo enotni. Ampak te fraze nikomur ne pomagajo in nikomur ne škodujejo, razven nam samim, ker nam jemljejo jasnost, da smo nezmožni za vsako odrešujočo akcijo.

To se je zlasti videlo v začetku leta, ko so naši Nemei poslali dne 20. januarja koroški deželni vladi v prilog koroških Slovencev predlog, da se ustanovi za koroške Slovence kulturna avtonomija, če da isto tudi Jugoslavija nemškim manjšinam. Kakšen je bil namen in cilj naših Nemcev, o tem tu ne bomo razpravljali, pač pa treba ugotoviti, da ni k njihovem predlogu zavzela stališča niti ena slovenska stranka in da je bil ves naš odgovor na to spomenico — popolna pasivnost.

Zato tudi ni čuda, če nismo na **Koroškem** dosegli niti enega bistvenega uspeha in če je ostala Versajska določba glede slovenskega šolstva na Koroškem neizpolnjena kakor da ne bi obstajala. V tem se jasno vidi vsa slabost naše pozicije napram osrednji vladi v Beogradu, a obenem tudi nepojmovanje manjšinskega vprašanja s strani Beograda.

Še neprimerno bolj žalostna pa je naša bilanca glede **Primorja**. Dosti grozot, dosti težkih dni je doživel že naš živelj v Primorju, toda nikdar še ni bila njegova nacionalna eksistenca tako ogrožena ko v lanskem letu. Zakaj šele lani se je pričelo **raznarodovanje sistematično** in to pod pritiskom, kakor ga ni poznal naš narod nikdar. In kar je najtežje, je posegel ta pritisk tudi na **gospodarsko polje** in s tem je postala nevarnost največja.

Zlasti pa še, ker je tudi naša neaktivnost mogočno narasla. Vsako leto je zanimanje za Primorje manjše in skoraj bo to obstajalo le v časopisnih ogorčenih člankih, ki pa ne bodo imela niti tega efekta, ko modna poročila.

Vsi ti neuspehi pa so v glavnem vzrok, ker nismo organizirani, ker nimamo svojega Narodnega sveta. Italijani napadajo pod vodstvom centralne vlade v Rimu, Nemci pod vodstvom Narodnega sveta, mi pa se branimo z desorientiranostjo in popolno desorganizacijo ter brez prave pomoči osrednje vlade v Beogradu.

Kam to vodi, si lahko izračuna vsak in zato v novem letu na novo pot: na pot sistematičnega in složnega dela!

Naša kultura.

V času težke gospodarske krize, neprijaznosti Beograda do naših kulturnih ustanov naravno naša kultura ni mogla tako rasti, kakor bi želeli, ali vendar so na kulturnem polju tudi lani bili doseženi uspehi, na katere smemo biti ponosni.

Predvsem bodi omenjeno, da so bile lani dovršene priprave za ustanovitev **Slovenske akademije znanosti in umetnosti**, ki bo prihodnje leto začela že de-

lovati. Z njo bo dobila **slovenska univerza** krepko oporo, ki je tem bolj potrebna, ker se je tudi lani zapostavljanje slovenske univerze nadaljevalo. Vendar pa so bili preprečeni najtežji udarci in da se je to doseglo je zasluga, da smo bili v tem vprašanju Slovenci vsaj deloma enotni. Dosegli pa bi še znatno več, če bi bila naša enotnost večja.

Kakor slovenska univerza, tako se je moralo tudi **slovensko gledališče** boriti z največjimi gmotnimi težavami, ki so zlasti narasle ob koncu leta in so končale s tem, da je bilo 40 slovenskih moči odpuščenih iz službe. Ena najvažnejših vprašanj za prihodnje leto je zato vprašanje slovenskega gledališča. Ne bo pa treba to vprašanje zadovoljivo rešiti samo v Beogradu, temveč tudi doma, ker tudi tu so napake.

Slovenski knjigi pripade po njenem pomenu eno prvih poglavj v naši kulturi in kljub vsem težavam je slovenska knjiga tudi lani napredovala. In napredovala je z lastno močjo, le vsled ljubezni slovenskih književnikov in založnikov in brez vsake tuje podpore.

V prvi vrsti treba omeniti tu zbirko klasikov, ki jo izdaja Tiskovna družba, Cankarjeve zbrane spise, ki jih izdaja Nova založba ter Gradnikovo zbirko »De profundis«, ki jo je izdala založba »Jug«. Vse te knjige so po vsebini in po opremi v čast avtorjem in založnikom. Omeniti pa je treba tudi založnico Jugoslovansko knjižarno, ki je izdala celo vrsto prepočetnih slovarjev, učnih, leposlovnih in drugih knjig. Tudi Slovenska Matica je postala zopet aktivnejša in končala svojo zbirko knjig o Slovenski zemlji. Posebej bodi omenjeno še delo Znanstvenega društva za humanitarne vede, mariborskega zgodovinskega društva, »Pravnik« in Splošne knjižnice.

Napredek slovenske knjige se vidi tudi v Mohorjevi in na novo ustanovljeni Vodnikovi družbi. Mohorjeva je pomnožila svoje članstvo za preko 8000, Vodnikova pa je že prvo leto dosegla lep uspeh in kljub vsem nedostatkem pomeni za našo književnost pridobitev.

Slovenska knjiga je tudi v tem letu ostala naš ponos.

Tudi **slovensko časopisje** je napredovalo, ne sicer toliko vsebinsko, ko v tehničnem oziru. Tudi naše revije so bile delavne. Še vedno pa nismo prišli do dobre politične revije. Negativnost slovenske politike je tudi v tem oziru vidna.

Lep napredek pa smo dosegli na polju **upodabljalno umetnosti** in tu gre glavna zasluga delovni Narodni galeriji. Priredila je dve uspehi razstavi (francoske grafike in krasno Groharjevo), pripomogla največ k ustanovitvi slovenske akademije, pomnožila znatno svojo zbirko umetnin in končno izdala velepomembno delo dr. Izidorja Cankarja: **Uvod v umevanje likovne umetnosti**. V zvezi z Narodno galerijo je treba omeniti tudi Zbornik za umetnostno zgodovino, ki je dosegel v preteklem letu pomemben napredek.

In zadovoljni smemo biti tudi z uspehi na **glasbenem polju**. Slabe razmere žal ovirajo, da bi se moglo naše glasbeno življenje razviti v popolnejši meri. Državne dotacije so nezadostne, veselilni davek ubija koncerte, štipendij za naraščaj manjka sredstev na vseh koncih koncih in krajih.

In to velja tudi za vse naše kulturno življenje. Uradništvo, preje glavni podpornik slovenske kulture, je slabo situiran, drugi sloji s tem nastale vrzeli še niso izpolnili, a splošna gospodarska kriza to zlo še povečuje.

Če so bili vseeno doseženi uspehi, je to dokaz narodne sile in zato smemo z zanosom upati na boljše čase. **Sila slovenskega naroda je slejkoprej na kulturnem polju najmočnejša.**

Gospodarstvo.

Najžalostnejše poglavje za Slovence je v preteklem letu **popolna zastoj v našem gospodarstvu**. Ne moremo ponavljati vseh neštevnih pritožb zaradi visokega obdačenja naših pridobitnih krogov, tako velepodjetij kakor malih posebnikov, ker bi nas to zavedlo predačle. Na drugi strani pa se pojavljajo zopet skromni znaki, da se bližamo koncu ene najtežjih gospodarskih kriz, kar jih je preživela Slovenija.

Razmere v industriji, trgovini in v obrti merijo na to, da smo začeli temeljito

Hikvidirati »srečno« dobo denarne inflacije in vojne dobičkarstva. Ljudje denarja ne razmetavajo več, ampak ga hranijo in kupujejo le najpotrebnejše stvari. To najbolj čuti trgovina z luksuznim blagom. Tudi previsoka obrestna mera je morala računati z razmerami in kaže padajočo tendenco, ker za visoke obrestne mere ljudje nimajo več potrebe, ampak vsak dela raje z malim lastnim denarjem z malim dobičkom kakor da bi delal z visokobrestnim izposojenim kapitalom. Posledica večje ocene vrednosti denarja je stalno naraščanje hranilnih vlog. Padajoča obrestna mera pa mora imeti za posledico združevanje denarnih zavodov (Ljubljanska kreditna banka in Trgovska banka), kar bo rešilo pocenilo. Trpelo bo sicer prizadeto uradništvo, toda nobena kriza se ne preboli brez žrtv.

Za naš trgovski in obrtni svet pa je bilo minulo leto tudi politično važno. Zborovanje trgovskih gremijev in raznih obrtnih združenj in zvez so bila jako živahna, ne samo gospodarsko, ampak tudi politično, kajti tako daleč, da bi znali strogo gospodarske zadeve ločiti od dnevnega političnega boja, tudi v preteklem letu še nismo prišli. Posebno tipičen zgled političnega vpliva na gospodarske pa so dale volitve v trgovsko in obrtno zbornico dne 22. septembra, kjer ni moglo govoriti trgovstvo in obrtništvo tako kakor bi hotelo in moralo, ampak so se pokazali politični vplivi kot močnejši. Dnevna politika je tudi zakrivila nerednosti, ki so dale povod za razpust komaj izvoljene zbornice in za določitev novih volitev.

Lepo sliko slovenskega gospodarstva sta dali dve prireditvi, ki jih je priredilo agilno vodstvo ljubljanskega velesejma in sicer v dnevi od 26. junija do 5. julija in pa razstava »Ljubljana v jeseni«. Zadovoljivi uspehi obeh razstav naj dajo slovenski podjetnosti nov razmah!

V dnevi 24. in 25. junija je sprejelo slovensko trgovstvo in obrtništvo na dostojen način članke trgov. in obrtnih zbornic iz cele države, ki so prišli v Ljubljano na kongres zbornic. Pri tej priliki navezani medsebojni stiki gotovo ne bodo ostali brez uspeha.

Kot vestni kronisti smo žalibog primorani omeniti tudi eno žalostno stran iz naše gospodarske zgodovine v preteklem letu in to so razni polomi. Poleg Peskove hranilnice in drugih manjših je treba v prvi vrsti omeniti polom »Slavenske banke«, kjer je ogroženega jako mnogo slovenskega denarja. Ker pa zadeva še ni končno definitivno rešena, se vzdržujemo vsake kritike. Vendar pa moramo pri tej priliki pripomniti, da je bila fuzija Slavenske banke z Ljublj. Kreditno banko srečno preprečena in ne v zadnji vrsti tudi po naši zaslugi. Upamo pa, da je nesreča Slavenske banke zadnje poglavje v likvidaciji političnega in gospodarskega povojnega dobičkarstva in da stopamo polagoma na solidna tla poštenja in realnosti tudi v našem gospodarstvu.

Socialna politika.

Za slovensko delavstvo je preteklo leto velepomembno, ker so dobili po dolgem boju tudi delavci svoj stanovski zastop v Delavski zbornici. Nova zbornica, to je jasno, še ne more delovati tako, kakor bi želeli, toda vsak začetek je težak. Delavski zastop bo toliko boljši, kolikor manj bo v njem dnevne politike in kolikor več stanovske zavesti.

Splošna gospodarska kriza preteklega leta tudi delavstvu ni prizanesla. Posledica je občutna brezposelnost, ki je rodila na vsej črti tudi znatno znižanje mezd. Najhujše je brezposelnost udarila rudarje, ko je naše največje rudarsko podjetje reduciralo v prvi polovici leta na tisoče rudarjev. Proti koncu leta pa se razmere nekoliko boljšajo.

Ogromnega pomena je za naše socialne razmere odprava stanovanjske zaščite,

ki preneha prihodnje leto. Za ljudi s stalnimi mesečnimi dohodki bo to hud udarec če ne bodo dobili primernega povvišanja dohodkov. Na drugi strani pa bo zvišanje stanarine brez dvoma ugodno vplivalo na gradbeno podjetnost, ki daje kruh skoro vsem obrtnim. Zato pričakujemo po pravici, da se bo brezposelnost že v prihodnji stavbeni sezoni znatno znižala, zlasti še, če bodo velike občine, kakor Ljubljana in Maribor, mogle uspešno nadaljevati svojo stanovanjsko akcijo. In po zadnjih ukrepih vladne komisarja dr. Mencingerja smemo to z vso gotovostjo upati.

Nekateri važnejši dogodki.

Kljub dejstvu, da je v Beogradu vladal celo leto režim RR, se v upravi Slovenije ni nič izpremenilo, ampak so ostali zastopniki režima PP na svojih mestih iz »neznanih« vzrokov. Jedino gerentski svet v Ljubljani je bil nekaj dni po pravniškem kongresu odstavljen, za vladnega komisarja pa imenovan dr. Mencinger. Nekaj tednov kasneje je dobila tudi Mestna hranilnica ljubljanska novega vladnega komisarja v osebi dr. Marušiča.

Izmed nesreč, ki so preteklo leto zadelo Slovenijo, naj omenimo številne povodnji, ki so napravile zlasti po gorskih dolinah neizmerno škodo. Najhujše je bilo meseca julija, avgusta in koncem septembra. Pomožna akcija pod vodstvom »Rdečega križa« je storila sicer mnogo dobrega, toda z ozirom na ogromno škodo je bila pomoč znatno premajhna. Žalibog da je vlada v tej veliki stiski popolnoma odpovedala.

Sicer pa v socialni politiki niso bili doseženi nobeni pravi uspehi in to ne samo krvda centralne vlade, temveč tudi delavstva samega. Njegova neverjetna razcepjenost mu je vzela vsak političen ugled in čeprav se kaže ob koncu leta, da se delavci zopet združijo, vendar morejo samo optimisti trditi, da do tega združenja tudi definitivno pride.

Povedati pa je treba še eno resnico, čeprav neprijetno. S socialnimi dajatvami je naše gospodarstvo preobremenjeno in to se čuti tem bolj, ker ni na drugi strani nobenega pravega efekta od vseh teh dajatev. Po pravici raste zato nezadovoljstvo nad prevelikimi socialnimi dajatvami. Nujno pa je tudi, da država tudi sama nekaj stori na polju socialne politike in da ne obesi vsa bremena gospodarskim krogom, ki so že itak preobremenjeni od drugih davkov.

Zaključna beseda.

Z nadami smo vstopili v novo leto 1926, a danes se bomo vsi oddahnili, da je tega leta konec. Bili so sicer doseženi tudi uspehi, toda v splošnem je le malokdo zadovoljen. In kako tudi, ko pa so vse glavne nadloge ostale in ko se je črta napredka pomaknila tako neznatno kvitško, da je skoraj neopazna.

Tlačila nas je prejšnja leta slaba uprava in ta se ni zboljšala. Ostala je davčna preobremenjenost, ostal je centralizem, ostale so vse druge nadloge. Življenjski standard je ostal na prejšnji nižini, kakor je ostala stanovanjska beda ista. Ravno tako pa je ostala na istem mestu naša politika in v tem je razlaga za vse druge neuspehe.

Ali kljub vsemu temu gremo tudi v novo leto 1927 z nadami, ker smo uverjeni, da se mora enkrat vsako trpljenje poplačati in ker dela naš narod in ustvarja vedno nove dobrine.

Toda treba je biti vztrajen in pogumen, ker malodušneži ne prinašajo sreče. In zato ne sme veljati pogled nazaj samo neprijetnim stvarim, temveč predvsem vsem doseženim uspehom in potem bo pogled naprej v novo leto vesel in nam dal silo za novo delo in za nove uspehe.

In v tem znaku pozdrav novemu letu!

Gospodarstvo.

GOSPODARSTVO V LETU 1926.

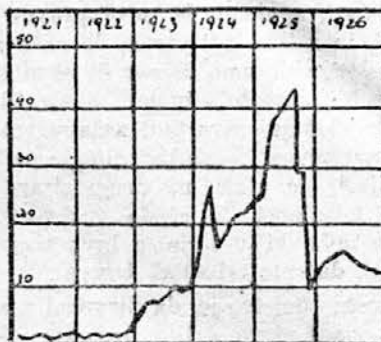
Leto 1926 smo v naši državi porabili skoraj izključno za politično krizarjenje; zato so z vladne mize gospodarstvu odpadle le skromne drobtine in še te se bodo, vsaj za Slovenijo, rentirale šele čez nekaj let. V splošnem je bilo naše gospodarstvo navezано na lastne moči

in ako se je vzdržalo in celo nekoliko napredovalo, velja o njem pač isto, kakor za italijansko koncem preteklega stoletja, da namreč ni napredovalo po zaslugi vladnih činiteljev, temveč kljub vsem vladnim ukrepom. Naposled je samopomoč bila še vedno glavni temelj

slovenskega gospodarstva in ni veliko izgleda, da bi se v tem pogledu v dohodni bodočnosti moglo bistveno kaj izpremeniti.

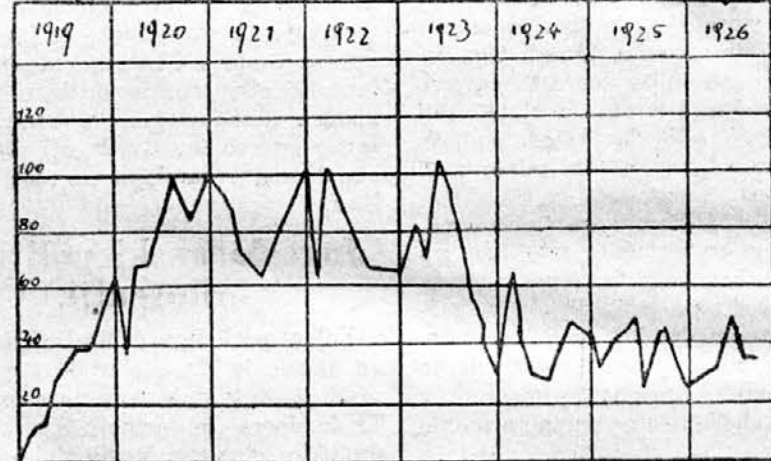
Kakor kažejo glavna znamenja, je slovensko gospodarstvo največje krizne težave, ki izvirajo iz inflacije in ji sledeče stabilizacije, prestalo in celotno uspešno premagalo. Konkuzi in poravnave, število katerih je v preteklih letih poskočilo za naše razmere nenavadno visoko, izločajo le še bolj elemente, ki so v inflacijski dobi l. 1920—1923 s prepričilo strokovno zmožnostjo in nezadostno materialno podlago se vrnili v pridobitne kroge; spremembe in premaknitve v konzumnih navadah ter kreditne težkoče seveda žalibože niso prizanesle nekaterim podjetjem, ki bi se v normalnih razmerah bila lahko vzdržala.

Konkuzije in poravnave.

Na drugi strani seveda je pojemanje podjetnosti očitno in je razvidno že čisto mehanično iz vpisov novih podjetij v trgovinskih registrih. Sicer je tudi v l. 1926 doseženo število novih vpisov še visoko nad nivojem, kakor smo ga bili vajeni pred vojno, vendar pa je nagnjenje k normalnim številom razvidno tudi iz povprečne manjše kapitalne moči v preteklem letu nastalih podjetij; med njimi zavzemajo družbe z omejeno zavezo in zadruga po svojem številu glavno mesto. Da bi se vse ohranile vsaj pet let, je težko verjetno, preveč je videti še špekulativnih momentov v njihovih namenih in poslovnem programu, prešibka pa navadi njihova podlaga in akcijske možnosti so dokler živimo v državi dejavnosti še tako federativno, težko raztegljive. Dočim smo izza 1919 bili vajeni videti v slehernem letu nekaj novoustanovljenih delniških družb, letos ne beležimo prav nobene, nasprotno se je nad eno razglasil konkurz, nekaj se jih pa nahaja v tihi likvidaciji.

Vpisi v trgovski register. (Po absolutnih vrednostih v dvomesečju).

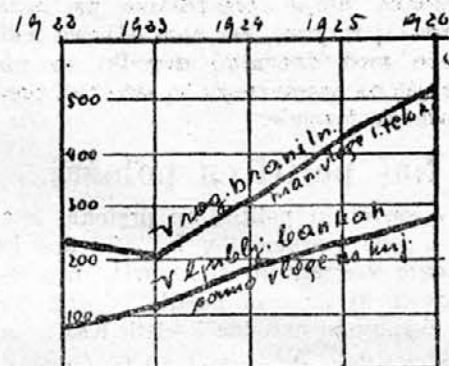

Osnovateljska perioda je vidoma prešla v stabilizacijsko, v kateri gre za to, da ohrani in okrepi, kar ima obstojne in razvojne možnosti ter se preorganizira oz. izloči, kar je zagrešila neprevidna, na fiktivnosti se naslanjajoča prognoza prvih povojnih let. O tem svedoči tudi obilne likvidacije in razdružitve, ki jih je letos več nego v drugih letih.

Razpoložljivi prihranki, ki v preteklem letu torej niso več tako vehementno silili v investicijske in špekulativne operacije, so se rajši stekali v hranilnice in banke, tako da na denarnem trgu letos ni beležiti nikakršnih napetih situacij; nasprotno, skoraj da so se razmere popolnoma preokrenile, tako da ni več kreditnojemalen iskal kreditodajalca, temveč je ravno narobe denar iskal trg, kje bi se mogel vsaj srednje rentabilno naložiti. Iz poročil podeželskih hranilnic je razvideti, da niso le stari vlagatelji zelo znatno zvišali svoja dobroimetja, temveč da se je sploh število vlagateljev izdatno pomnožilo z novimi vlagatelji, da je torej štedljivost pričela se uveljavljati v razširjenem krogu prebivalstva. Ako vzamemo vse vloge (na knjižice in tekoči račun), se je prište-

deni kapital v minulem letu za ca. 25%, kar gotovo pričča o precejšnjem iztreznjenju v uporabljanju doseženega dohodka. rana, je vzrok premočni antitezi in deloma v optični prevari.

Hranilne vloge v milij. din.

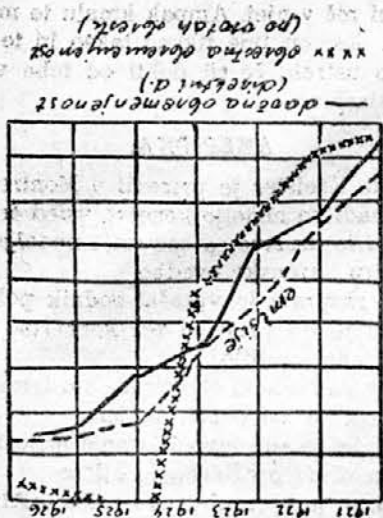

Da emisijski trg letos ni absolviral v Sloveniji nikakršnih znatnejših vsot, pravzaprav skoraj nobenih (med tem, ko jih je v l. 1925 še za 9,000.000 Din, v l. 1924 za 38,000.000 Din, l. 1923 za 50,000.000 Dini td.), temu je v glavnem kriva pač preneznatna rentabilnost tako naloženih kapitalij, splošna neizvestnost glede smernic državne gospodarske politike, ki itak ni prav nobena gospodarska politika, in slednjič nastali manco ne le v nakupni možnosti širokih slojev, temveč tudi kupni volji oz. potrebi. Ker se ze večina konzumentov založila vsaj za prvo potrebo z glavnimi potrebščinami (obleko, pohištvom, orodjem itd.), je minila skoraj že popolnoma povojna nakupovalna strast, ki je hotela sproti vse denarne dohodke spremeniti v blago. Upanje, da bodo cene dasi počasi, pa vseeno padale še naprej, zadržuje veliko maso nameranih nabav, relativno dosti nižje cene nekterih potrošnih predmetov v inozemstvu pospešujejo direktno nabavo v inozemstvu prav elementarno, znižana kupna možnost uradniških slojev pa se omejuje na to, kar je najnujnejše in se ne da več odložiti na pozneje ter se povrh navaja na slabše blagovne kakovosti. Vse to in še mnogo činjenic je povzročilo najmarkantnejšo gospodarsko potezo minulega leta, konzumentsko krizo, stagnacijo na odjemalskem tržišču. Ta rezerviranost širokih vrst potrošnikov je seveda posledica sleherne konjunkturne periode in inflacijske še posebej; da izgleda tako preti-

Da so emisije skoro popolnoma pre-

nehale, je deloma pripisati tudi dejstvu, da država kar naprej v isti meri pobira inflacijske davke, ko je inflacija že davno minila, vojne prebitke, ko se nadaljuje vojna le še doma med političnimi strankami, invalidske prebitke, medtem ko invalidi stradajo in da se mnogo občin nekako ne more odvaditi visokim številkam svojih izdatkov, smatrajoč podjetja le kot objekt, ki naj donaja visoke avtonomne doklade. Ako ostane za dividendo le pri maloštevilnih podjetjih kaj na razpolago in se od leta do leta množe le izgube, se zadovolji razpoložljivi kapital pač rajši s sigurnimi hranilničnimi obrestmi. Škodo imajo seveda zopet le podjetja sama, katerim je delniška glavnica v 80% vseh slučajev bila preslaba že za same investicije, tako so ves obratni kapital morali dati na razpolago kreditni zavodi; zaradi visoke obrestne mere in absolutne višine obresti, ki jih morajo podjetniki plačevati iz poslovnih uspehov, se je ustvarila situacija, da so emisije v Sloveniji skoraj do konca l. 1924 po svoji rastoči tendenci šle vstric z naraščanjem davčne obremenitve in naraščanjem vsot, plačanih za obresti izposojene obratne

glavnice, da se je emisijsko gibanje moralo ukloniti in skoraj čisto prestopiti.

Sedaj, ko se tudi na demarnem trgu v konkretnijih oblikah pojavljajo poskusi zniževanja obrestne mere in se je nadejati, da nevdružne razmere vendar enkrat prisilijo politike, k izvedbi davčne reforme in reorganizaciji trgovsko-političnega sistema, je vendar že nekaj nadeje, da se razčistijo in zboljšajo razmere najprej v produkciji in potem tudi v distribuciji, v zvišani potrošnji, kar nam daje že novo leto.

X.

Naše pomorstvo.

Z ujedinjenjem je dobila naša kraljevina na Jadranu nad 2000 km razvite morske obale z bogatim številom naravno zavarovanih luk, polno izrednih prirodnih krasot. Sama zračna črta naše obale ob sinjem Jadranu znaša od Sušaka do albanskih mej celih 700 km. Na njej so se nahajali že v starem in poznejšem v srednjem veku slavni trgovski emporiji in mogočna pristanišča, skozi katera so vodila pota na daljni vzhod in po katerih so širili Latinci svojo penetracijo na balkanski polotok. Pestra in bogata zgodovina borbe za nadvlado na Jadranu je tesno zvezana z zgodovino pristanišč našega Primorja. Razvoj prilik že v preteklem stoletju ni bil ugoden za naše Primorje. Pod mačehovskim režimom Avstro-ogrske monarhije, ki je koncentrirala vse gospodarsko življenje in pomorski promet za avstrijske dežele v Trst, za madžarske pa na Reki, je v najvažnejši eri gradbe železnice ostala cela Dalmacija brez normalnotirnih zvez z zaledjem. Zgradila se je le ozkotirna železnica preko Bosne na Gruž in Zeleniko, katere kapaciteta pa je zelo omejena. Tudi kraljevina Srbija, ki se je desetletja borila za izhodišče na Jadran, je bila končno po carinski vojni z Avstrijo in po dovršeni balkanski vojni primorana, da se orijentira na Solun. Avstrija je še le med vojno uvidela in priznala pogoške svoje nenaravne prometne in gospodarske politike in hotela v naglici popraviti to, kar je bilo zamujenega, toda bilo je že prepozno. Padeč monarhije je preprečil izvedbo normalizacije balkanskih železnic in dograditev liške železnice do Splita. Tako je pripadla naši mladi državi poleg vseh težkoših nalog, da mora graditi železniške zveze z Jadranom.

Naši »zavezniki« Italijani so skrbeli že pri mirovnih pogodbah, da se določijo naši kraljevini meje tako, da čimbolj otežijo in ovirajo naš ekonomski razvoj in polet. Njih želja je bila, da ostanemo trajni klienti italijanskega Trsta in Reke in grškega Soluna. Zvesti temu programu so tudi pozneje z vsemi sredstvi delovali na to, da ohranijo nekdanje trgovske zveze, da ostanejo posredniki naše zunanje trgovine ter da s svojo organizirano pomorsko premočjo v kali zadušijo vsak poskus osamosvojitve.

V teh težkih prilikah so gospodarske zbornice postavile na dnevni red konference v Ljubljani vprašanje našega pomorstva, uvidevajoč, da so naši širši gospodarski javnosti veliki in dalekosežni problemi našega pomorstva le malo znani. Konferenca je zbrala mnogo važnega

gradiva, ki tvori podlago za nadaljne študije in raziskovanja in ki je bilo te dni objavljeno v knjigi »Naše pomorstvo«.

Knjiga obsega 13 obširnih strokovnih študij, sestavljenih od naših najodličnejših pomorskih strokovnjakov.

Profesor dr. M. Todorović, ki je v temeljiti študiji očrtal odnose med brodarstvom in narodnim gospodarstvom v starem, srednjem in novem veku, zaključuje svojo študijo z nekoliko pikro konstatacijo, da se je bati, da smo v naši pomorski politiki že napravili nekoliko pogreškov ter da se nahajajo v naših pogodbah s kraljevino Italijo določbe, ki bodo lahko ovirale našo svobodo v pomorstvu.

Vprašanje pomorske uprave je obdelal v obsežnem referatu tajnik splitske zbornice Sava Bošković. Iz njega izvemo med drugim tudi to, da je bilo na našem Primorju do ujedinjenja preko 100 pristanišnih uradov, a danes jih imamo samo 37. Tudi na centralnih mestih je od leta do leta manj strokovnjakov in za čiščenje naših luk se ne nabavlja potrebnih naprav.

Trgovsko-politične posledice nezadostne organizacije naših pristanišč, pomanjkanje svobodnih con in javnih skladišč je opisal v interesantni razpravi dr. M. Medini, tajnik dubrovniške zbornice.

Politiko subvencioniranja brodogradnje in velike oceanske plovbe v raznih inozemskih državah, posebno v Italiji je obdelal dr. P. Mitrovič, bivši upravnik zborničnega urada na Sušaku. Njegove študije obsegajo nebroj dragocenih podatkov in smernic. Treba bo velikih žrtev, da ohranimo svojo gospodarsko svobodo in da emancipiramo našo zunanjo trgovino od inozemskega protektorata in posredništva.

Naloge in nepravilne naše obalne plovbe, ki vzdržujejo preko 70 rednih zvez, ki so posebno za letoviški in sezonski promet v prekmurju važnega pomena, nam podaja v lepi zaokroženi obliki članek ravnatelja Jadranske plovitve B. Durbešića.

Interesantno poročilo o stanju pogajanj za ureditev naše solunske zone in prometa preko Soluna je sestavila naša trgovinska zbornica v Solunu.

Na navedene referate je nanizanih še vrsta drugih razprav in člankov o pomorskem sodstvu, o izgradbi pristanišč, o strokovnem pouku v pomorstvu, a ladjedelništvu ter o veliki in oceanski plovi, v katerih so prvič sistematično obdelana ta vprašanja.

Ljubljanski zbornici moramo čestitati k lepemu delu, s katerim je obogatila našo strokovno literaturo.

ZA VINSKI SEJEM V PTUJU.

Kakor nam pove zgodovina, je v davni prošlosti rimski cesar Probus, rojen v ptujskem okraju, prvi dal zasaditi vinsko trto v sedanjih Haložah in Slovenskih goricah. Od tam se je širila naglo na vse strani in je prav gotovo, da so si rimski vojakji tedanje trdnjave Poetovio (sedanjega Ptuja) v bojih z divjimi azijskimi narodi — nomadizirajočimi na ozemlju današnje Madžarske, kateri so silili do Drave in preko, krepčali ude z dobrim Haložanom in žlahtnim Ljutomerem. Pa tudi naši predniki Kelti, kojih dobro ohranjene grobove izkopujemo na Hajdini, so kot nasledniki Rimljanov, čislali žlahtno vinsko kapljo.

Ravno tako tudi danes menda ni lahko najti Slovenca, ki bi ne poznal raznih vrst znamenitega štajerskega vinca.

Ptuj igra tudi danes važno vlogo kot center vinske produkcije ter je že prirodno predistiniran za oni kraj, kjer edino je mogoče prirediti v večjem stilu, kakor naj bo I. oblastna vinska razstava in vinski sejem v Ptuj!

Že več let pred svetovno vojno sta se vršila dva manjša vinska sejma v Ptuj, vendar takrat ni bilo one nujne potrebe za podobno prirediti, kakor je to sedaj, ko smo stisnjeni v ozke, neprirodne gospodarske meje, kjer ne moremo z iz-

Srečno in veselo NOVO LETO

želi

FRANC PAVLIN, trgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom

Centrala: Gradišče 3. Podružnici: Trg Tabor 4., Borštnikov trg 4.

vrstnim vinskim pridelkom Sp. Štajerske na svetovni trg.

Nepričakovano ugodni rezultati jesenske sadne razstave in sadnega sejma v Ptuj so opogumili agilni razstavni odbor, kateremu načeljuje vladni komisar ptujskega okrajnega zastopa g. Brenčič s tajnikom g. Sagadinom. Stvari se je resno in vse hvale vredno poživljeno poprijelo, ter so predpriprave že tako daleč dozorele, da se otvori dne 16. januarja 1927 v Ptuj I. vinska oblastna razstava in vinski sejem pod protektoratom velikega župana mariborske oblasti g. dr. Pirkmajerja.

Na razstavi bodo zastopani vsi vinski okoliši mariborske oblasti z impozantnim številom razstavljalcev in ima razstavni odbor že danes ogromno dela.

Odveč bi bilo poudarjati, da bode v Ptuj najlepša prilika za vsakega gostilničarja, da spozna in primerja razne tipe slovečih štajerskih vin! Tukaj bode lahko navezal trgovske stike direktno z vinogradniki, ter se preskrbel z dobro in ceno vinsko kapljico. Zaprošeno je razventega za polovično vožnjo po železnici in tako bode lahko vsako brez velikih stroškov dosegel zaželjeni cilj!

Agilnemu razstavnemu odboru pomagata zlasti ravnatelj vinogradov štajerske hranilnice, g. Majcen in drugi večaki. Razni odseki razstavnega odbora delajo s polno paro, ter imajo veliko oporo s sreskem poglavarju g. dr. Vončini in županu mesta Ptuja, g. dr. Senčarju.

Pričakuje se rekordni obisk. Saj je to tudi razumljivo, kajti take razstave v Sloveniji še ni bilo in bode vsak obiskovalec prijetno iznenaden. — Na svidenje v Ptuj!

Emeran Stoklas, Prevalje.

LJUBLJANSKA BORZA v četrtek 30. decembra 1926.

Vrednote: Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120, bl. 120, zaklj. 120.

Blago: Bukovi hlodi od 30 cm prem. napr., media ca 35, od 2.50 m napr., Ia, fco vag. nakl. post. 1 vag. den. 220, bl. 220, zaklj. 220; Bukova drva, zdrava, napolsuha, brez okroglic in klad, fco vag. meja 1 vag. den. 22, bl. 22, zaklj. 22; trami merkantilni, 6/7 in 6/8, od 4 do 8 m, fco vag. nakl. post. 1 vag. den. 245, bl. 245, zaklj. 245; trami merkantilni, od 4/5, 5/6, 6/7, 6/8 in 8/10, fco vag. meja 1 vag. den. 315, bl. 315, zaklj. 315.

Zagreb, 30. decembra. Devize. Newyork ček 56.539—56.732, London izplačilo 274.836—275.636, Pariz izplačilo 225—227, Milan izplačilo 254.73—256.73, Praga izplačilo 167.7—168.5, Curih izplačilo 2094.5—1097.5, Berlin izplačilo 1349.9—1352.9, Dunaj izplačilo 798.35 801.35.

Curih, 30. decembra. Beograd 9.1175, Berlin 123.15, Newyork 517.375, London 25.11625, Pariz 20.50, Milan 23.276, Dunaj 78, Budimpešta 0.007245, Bukarešta 2.725, Sofija 3.7425.

ZA RAZVOJ KIRURGIČNE ORTOPEDIJE V SLOVENIJI.

Amerika in po njenem zgledu tudi druge evropske države posvečajo že od nekdanj veliko pažnjo pravilnemu razvoju kostnega aparata, t. j. kosti, zglobov in hrbtnice, ter ima vsaka država večje število ortopedičnih klinik, bolnic in sličnih zavodov, ki se pečajo specialno z zdravljenjem raznih prirojenih in pridobljenih deformacij teh delov našega telesa, posebno pri šolskem naraščaju.

Izjemo tvorijo v tem oziru samo slovanske države, v katerih je število toza-

devnih ustanov zelo pičlo, ali popolnoma manjka, medtem ko dosega število raznih zakrivljenj na hrbtnici in udih pri šolskem naraščaju približno 40 do 50%, kar je naravno horentno število. To je dalo povod, da se je vršil v septembru t. l. v Pragi vseslovanski kirurški ortopedski kongres, katerega so se udeležili tudi zastopniki vseh prijateljskih držav, dalje reprezentanti ministrstva za narodno zdravje in socialno politiko ter tudi posamezni delegati šolskih in telovadnih korporacij.

Med drugimi znanstvenimi zaključki se je izrekla tudi želja, da naj propagirajo posamezni delegati slovanskih držav ustanavljanje sličnih ortopedskih bolnic in zavodov v lastnih državah odnosno deželah.

Krivdo, da se celokupno občinstvo relativno malo zanima za to stroko, je treba iskati v razlogu, da je javnost premalo informirana o razvoju in socialnem pomenu kirurške ortopedije.

Kot jugoslovanski delegat na omenjenem kongresu sem prevzel nalogo, da informiram zainteresirane sloje o namenu te stroke zdravilstva s predavanjem, ki se bo vršilo v okviru Drž. higijenskega zavoda ter H. K. D. v četrtek dne 6. januarja 1927 dopoldne v dvorani Kina Matica in ki nosi naslov: Razvoj kirurgije kosti in zglobov (ortopedije) ter njen pomen v socialni in profilaktični medicini.

Naša slovenska dežela izkazuje precejšnje število razne razvojno in fizično pokvarjene dece, kot posledice socialne bede oziroma vsled zamujenega zdravljenja.

Predavanje bo opremljeno z mnogoštevilnimi skioptičnimi slikami in bo torej vsakemu razumljivo, vsled česar je državno in obče koristno, da se mero-dajni činitelji in celokupno občinstvo zanj interesirajo.

Dr. Minaf l. r.,
primarij v Ljubljani.

IZSELJEVANJE V FRANCIJO.

Dnevno se dogaja, da odpotujejo večje ali manjše skupine delavcev v Francijo iskat dela. Navadno imajo delavci jugoslovanski potni list in prehodni vizum švicarskega konzulata, dočim nimajo vizuma francoskega konzulata. Delavci so mnenja, da jim bo v Bazlu lahko dobiti vizum za nadaljevanje poti v Francijo. Toda francoski konzulat v Bazlu odklanja izdajo vizumov. Delavec, ki hoče dobiti vizum, mora skleniti preje z delodajalcem v Franciji delovno pogodbo, iz katere je razvidno: pri kom delavec sprejema delo, v kakšni stroki, za kateri čas je zaposlen, višina mezde itd. Tako sklenjeno pogodbo mora odobriti in overiti prefektura. Šele na podlagi tako opremljene delovne pogodbe izda francoski konzulat vizum za potovanje v Francijo v svrhu zaposlenja. Delavci, ki pridejo v Bazel, navadno francoskemu konzulatu ne morejo predložiti potrebnih dokumentov, ki jim zato tudi ne izda vizuma. Delavci ostanejo brez denarja na cesti, evcarske oblasti ne dovolijo bivanja v republiki inozemskim delavcem, ki so brez sredstev. Švicarska policija jih privede na jugoslovanski konzulat, ki tudi nima na razpolago sredstev za odpomoč delavcem. Delavci pridejo v največje neprilike in ne preostane jim drugega, kot da se jih prisilnim potom odvede na jugoslovansko mejo.

Jugoslovanski konzulat v Bazlu opozarja zato v Francijo potujoče delavstvo, da se ne podaja preje na pot, dokler ne dobi vse v domovini vse potrebne dokumente, med temi tudi francoski vizum.

Kakor je delala že Vaša stara mati,
bilo je pravilno.

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridatek
k zrnati in žitni kavi ter bo to tudi zmeraj ostal.

Sport.

SPORTNI PREGLED ZA LETO 1926.

V preteklem letu je sport zelo napredoval; noben rekord ni več varen, eden pada za drugim, povsod se pojavljajo novi matadorji. Na plan stopajo tekmeči iz krajev, o katerih v sportnem oziru prej nikdar nismo slišali: Japonska, Južna Amerika, Južna Afrika, Avstralija. In kar je glavno: sportne prireditve ne služijo več samo v zabavo, gledalci so sami po večini sportniki, ki strokovnjaško presojajo predvedene igre, sportna misel sega čimdalje bolj v ljudstvo, najdejo se mecen, ki določajo velike vsote za razna igrišča, nabavo sportnega orodja in gradnjo stadionov. Sportniki sami širijo ta pokret po celem svetu. Peči prehodijo velikanske daljave, veslači se podajajo z lahкими kajaki v doslej nedostopne reke, avtomobilji s fantastično hitrostjo brzijo iz države v državo, hidro- in aeroplani pa vežejo cel svet med seboj: gredo na severni tečaj, iz Evrope v Indijo in Avstralijo, iz Španske čez Atlantik v Južno Ameriko, vzdignejo se čez velegorje Ande.

Vodilni državniki in svetovni tisk pa je tudi že spoznal pomen sporta za zблиžanje med narodi in deželami. Ameriški predsednik Coolidge je sprejel v daljši avdijenci nemškega plavca Rademacherja, španski kralj Alfonz V. je izkazal narodnemu letalcu Francu kraljeve časti, Mussolini je upal, da bo italijanski bokser Erminio Spalla porazil Baska Pavlina in mu je v naprej čestital.

Če bi hoteli pisati o vsaki sportski panogi, napisali bi celo knjigo; zato se omejimo v naslednjem na kratek pregled.

V teški atletiki je našel Francoz Rigoulot, o katerem smo mislili, da je dosegel vrhunec človeške moči, svojega mojstra v Kanadčanu Caouette, ki je sunil obojerno 202 kg. V boksu je podlegel večletni svetovni prvak Jack Dempsey svojemu rojaku Gene Tunneyu. V tem sportu so Amerikanci zaenkrat še vedno prvi in tudi drugo leto v tem oziru ne bo prineslo nobene spremembe. V rokoborbi je nastal zastoj; mlajših moči ni, še vedno nastopajo stari borci, ki so želi svoje lavrike okoli leta 1900 in se z uspehom drže na višini.

V lahki atletiki so se izborni obnesli Finci, Švedci in Norvežani, Nemci in Francozi. Ponovno smo slišali imena Nurmi, Wide, dr. Peltzer, Körnig. Nedošežen je še vedno Charles Hoff v skoku s palico. Amerika je v tej panogi častno zastopana: Hubbard in Miles in drugi. Maratonskih tekačev, ki pretečejo 42,2 km v 2 urah 30 min., imamo že skoraj tucat.

V nogometu prvačijo Uruguayci, ki so dosegli v boju za južnoameriško prvenstvo proti ostalim južnoameriškim državam nezasišano razmerje 17 : 2.

V tenisu najdemo svetovne prvake med Francozi; Lacoste, Borotra, Cochet, slavna Suzana Lenglen so ponesli slavo francoskega naroda po vsem svetu; istotako prvovrsten igralec je Čeh Karel Koželuh, razred za se.

Posebne triumfe pa so slavili plavači. Arne Borg, Rademacher, Johnny Weissmüller so stavili vedno nove rekorde. In koliko plavačev je prišlo čez Kanal, moški in ženske; rekord med moškimi je dosegel Francoz Michel, med ženskami pa Američanka Gertrud Ederle.

Tudi kolesarji so pokazali, da je njihov

sport še vedno na višku. Dirke okoli Italije, okoli Francije in Belgije so pokazale prvovrstne rezultate, ravnotako razne šestdnevne dirke v Evropi in Ameriki.

Tudi avtomobilni rekordi se topé kakor sneg na soncu; in sicer to ni posledica dotičnih vozačev, ampak v prvi vrsti raznih tovarn, ki stvarjajo vedno nove, silnejše avtomobile; tako gradi Anglež Campbell ogromen avtomobil tvrdke Sunbeam, s katerim upa doseči neverjetno hitrost 300 km na uro.

Še hitrejši v brzini so aviatiki, ki ne lete samo vodoravno, ampak tudi navpič. Višinski rekord je dosegel Francoz Calizo z 12.422 m, torej več kakor najvišja gora na svetu. Iz Evrope v Avstralijo in nazaj je poletel Anglež Cobham, iz Španije čez Atlantik v Južno Ameriko Španec Franco, severni tečaj je dosegel Amerikanec Byrd in Norvežan Amundsen in njegov prijatelj Amerikanec Ellsworth itd.

In Slovenci? Tudi mi napredujemo na vseh poljih ter smo dosegli že lepe uspehe, čeravno pri nas sportna misel še ni toliko prodrla v širše plasti ljudstva. Majhen narod smo in naši bogataši še nimajo toliko smisla za sport, da bi darovali večje vsote v svrhu povzdige sporta. Vrh tega se je sport začel razvijati pri nas šele po vojni in je torej naravno, da se ne moremo tako hitro enačiti z drugimi narodi. Iz ljudskih prispevkov pa smo si zgradili prekrasen stadion, v katerem bomo tekmovali med seboj brez razlike na politično pripadnost.

Boksmatchi s smrtnim izidom. V zadnjem času sta dva bokserja bila ubita v boksmatchu in sicer dr. Derglund, ki je umrl na posledičen knock-outa in francoz Charles Pegulihan, ki mu je njegov nasprotnik prebil lobanjo. Oba sta bila iz kategorije lahke teže.

Kaj je bil vzrok smrti teh dveh mladih in krepkih bokserjev? Lajk se ne bo dolgo pomišljal in bo smatral njuno smrt kot naravno posledico surovega sporta, ne da bi pomislil, da se tudi bokserji kakor vsi drugi sporti vrše po strogih predpisih. Če nastopita bokserja k boju, morata biti za to popolnoma pripravljena. Če je kdo v boju ranjen, je to njegova lastna krivda, ker ni bil za oster boj dovolj treniran. Smrtni slučajji so bili dosedaj silno redki, ker so predpogoji za baksmatch tako strogi, da jim zadosti le telesno do skrajnosti treniran bokser. Razne kategorije po teži pa so se ravno vsled tega ustvarile, da se sestanejo telesno približno enaki nasprotniki. Zgoraj navedena smrtna slučajja si moremo torej razlagati samo na dva načina: ali nista bila bokserja popolnoma zdrava ali pa nezadostno trenirana. V prvem slučaju bi bolni bokser sploh ne smel nastopiti, v drugem primeru pa je naloga sodnika, da prekine boj takoj, čim opazi, da jeden izmed nasprotnikov drugega toliko nadkriljuje, da mora slednji brezpogojno utrpeti škodo na telesu oz. da je od udarcev že tako zdelan, (Amerikanci nazivajo tako stanje »groggy«), da se ne bo mogel več dolgo ustavljeti.

Obleke lastnega izdelka
Vam nudi najceneje
JOS. ROJINA, Ljubljana
 Aleksandrova c. 73.

Karel Čapek:

Pismo iz Italije.

Neapoljsko ljudstvo.

I.

Ne bom vam pisal o Vezuvu, ne o Modri jami. Posebno pa o morju vam ne bom pisal; spodoben človek ne govori o krasotah svoje, čeprav le začasne ljubice. Razen te krasne prirode je tu glavna znamenitost izvirno neapoljsko ljudstvo.

Neapoljsko ljudstvo ima starejšo tradicijo, kot rimski forum. Že Goethe je pisal o čredah koz, ki zjutraj tekajo po ulicah, da bi jih na mestu mogli pomolžiti. Zjutraj ob pol sedmih je pod mojim oknom strašen krik; pomolim glavo skozi okno, a doli prežveka čreda koz (imajo obraze, kot angleške ladies) in neki fantič jih med spodbujajočim krikom molze, in ko me opazi, izpusti vime, stegne roko in mi nekaj kliče. Zlezeš iz hiše in takoj na paradni via Parthenope leži prek tlaka baraba, z rokami pod glavo, črn, ko klobasa in si greje prekaženi popek na solncu. Mishliš si, da ni umrl, ampak spi.

a komaj prideš v doseg gobca, potegne roko izpod glave in reče: »Signore, un soldo.« Fant javno kropi tlak in pri tem ti kliče: »Signore, un soldo!« — najbrž za to lokalno zanimivost. Če bi se moglo zaslužiti s krikom, bi bil vsak Neapolčan Astar. Prodajati novine s strašnim bojnim krikom, skakati z njimi v vozeče tramvaje in vlake, ali od božjega jutra sedeti na tlaku nad parom nogavic, štiri mi trakovi za čevlje, tremi limonami in nizom koral, ter do večera brusiti jezik v ulični krik, to je pač pravi poklic za to ljudstvo. Hodiš peš nekje v Pozzuoli; neki vetturino si vbije v glavo, da se moraš voziti z njegovo drožko; no, kar odneha. Pol ure se vozi ob tebi, pa kriči in kriči, najprej italijansko, ne razumeš; potem angleško, delaš se, kot da bi ne razumel; potem francosko, nemško in končno vzklika: »da, da, harašo, gaspada, otto lire, acht majher, mosje vera tu, tu kompri, otto lire, serejt, ejt, ejt!« Končno se udaš temu jezikovnemu fenomenu in nekaj korakov pred ciljem zlezeš v njegovo ropotijo; on krkne zmago-slavni vzklik, njegov konjič se splašja,

Ivan Albrecht:

Pismo za Novo leto.

Ko iz noči se leto mlado vzdrami in srca v novi nadi zadrhte, goreča vera vstaja z nami, da se verige robstva razdrobe. Pozdravljeni vsi, ki trpite, na severu, zapadu branite zemljo, v svobodo sanje naše so prelite in vam z ljubečo damo jih roko!

Vam vsem, ki pišete zvestobo v skalo in v zemljo pišete z nedolžno jo krvjo, iz naših src bo leto novo vstalo, ko v solnčnem jutru sinje je nebo.

Oj, Istra naša, sivi Kras, Primorje, ob Dravi snivajoči Korotan, ponos naš novo njivo orje — in blizu, blizu je slovesen dan.

Ko na grobeh gorja, trpljenja, bolečine pokleknejo na zemljo našo sveto in svobodnim želimo iz srca globine: »Veselo, zdravo, srečno novo leto!«

SLIKA IZ HOLLYWOODA.

Znani nemški pisatelj Arnold Höllriegel je prepotoval v kratkem Kalifornijo in objavil sledečo karakteristično sliko iz glavne filmske metropole sveta, Hollywooda.

»Najbolj eleganten lokal v Hollywoodu je Café Montmartre. Opoldne se vidijo tu filmski ljudje, ki so iz ateljejev prišli na skok sem, da nekaj dobrega zavžijejo. Rimski senatorji, rokoko markize, ruski mužiki, vse sedi za eno mizo.

Na večer pridejo filmske zvezde, da plešejo in se pokažejo, zlasti v petkih zvečer po vsakotedenskih boks-tekma. Tedaj je Café Montmartre razveseljiv ko čaroben grad. Izpuste pajčolanaste zastore in lepi parčki plešejo v sijaju draguljastih svetilk. Prav v nobenem drugem lokalu na svetu ni videti toliko leporasilih mož, toliko lepotic, takšnih toalet in takšnih biserov. Pred vratmi stoje najbolj razkošni avtomobili. Podoba je, da je tu najbolj civiliziran kraj na svetu.

V ta sijajen Café Montmartre je prišel včeraj mož in sicer v času, ko je bil lokal poln, ko so vsi ljudje igrali in ko so sijale vse magične svetlobe. Šel je k pulitu blagajnika in naperil pištolo nanj: »Roke kvišku, ali ustrelim.« Bandit je odprl blagajniško miznico, vzel 175 dolarjev drobiža in nato je odšel čisto miren iz lokala. Pred vratmi ga je čakal majhen avto. Policija, takoj obveščena, ga je pričela zasledovati, toda on je izginil v noči proti dolini San Fernando.

Zabeležil sem ta dogodek v svoje kalendarje liste predvsem zato, ker je vodilni časopis »Los Angeles Examiner«, ta klepetavi senzacijski list, posvetil vsemu dogodku samo 16 vrstic in nobenega posebnega nadpisa.

Napad, roke kvišku? To ni nobena senzacija, to se zgodi v Los Angeles in Hollywoodu vsak dan in vsako noč. Zato smo vendar na divjem zapadu, ali ne? Vsa tako rafinirana civilizacija Kalifornije je še vedno v dobi Buffala Billa. To mesto, v katerem je več avtomobilov, ko v vsej Srednji Evropi in več električne luči in kjer so boljše stanovanj, je obenem klasičen kraj napadov in roparskih umorov. »Roke kvišku!« Ti zapove na sijajno raz-

svetljeni ulici prijazen gospod. »Listnico sem!« Daš mu jo in se zadovoljno mužaš, ker ni nič v njej. Ampak kmalu te mine smeh, ker on ima fiksno takso in te sigurno ustrelji, če ni dobil od tebe vsaj 10 dolarjev.

AMERIŠKA.

Fritz Kreisler je priredil v Montrealu v Kanadi na nedeljo koncert, vsled česar je vložilo društvo za očuvanje nedeljskega miru kazensko ovadbo.

Pri razpravi je vprašal sodnik policista, ki je bil prisoten pri koncertu, kaj se je tedaj zgodilo.

»Nič, samo neki človek je sam igral na violino,« je odgovoril policist.

»Ali se je kdo zaradi igranja pritožil?«

»Ne, samo preglasno je bilo.«

Sodnik je vprašal drugo pričo: »Ali je koncert kaj spominjal na božjo službo.«

»Ne morem povedati, ker sem že po petih minutah zaspal.«

»No, potem pa ni bil moten nedeljski počitek,« je odvrnil sodnik in oprostil Kreislerja.

ANEKDOTE.

Soproga nekega bivšega predsednika francoske zbornice je povabila nekaj parlamentarcev na večerjo. Napovedana ura je že davno pretekla, ko se še vedno niso usedli k mizi. Neki senator je pričel hoditi gori in doli, divji kot zverina, nazadnje pa se je ojunčil in vprašal gostiteljico, zakaj je nastala zamuda. Ta mu pojasni: »Trinajst gostov je tu in eden med njimi se boji števila 13. Zato nujno pričakujejo še četrtega. Senator sprejme odgovor na znanje ter je zopet pričel hoditi po sobi. Nato stopi k Viktorju Hugoju: »Ali vesti vi mogoče, kdo je to govodo, ki se boji števila 13.« — »Seveda, govodo sem jaz.« odgovori Viktor Hugo ves osramočen.

V družbi govore o neki dami, katere duševnost ne zaostaja za njeno lepoto. — Molk. Tristan Bernard trdi, da jo je poznal, ko je bila še otrok. Bila je naravnost čudezni otrok.

»Čudezni otrok? Kako neki?«

»No ja, s petimi leti je bila natančno tako pametna, kakor sedaj s tridesetimi.«

»Ali sem vas navdal s kakim čuvstvom?« vpraša star gigerl duhovito igralko, kateri je dvoril.

»Da, kakopak!«

»Glejte in s kakim čuvstvom?«

»S strahom pred grehom.«

Sin slavnega umrlega komponista in slaven živeč komponist se srečata. »No, kako gre kaj kupčija?« vpraša prvi drugega, katerega kupčijske sposobnosti so bile znane. »Hvala, dobro. Toda na nekaj vas opozarjam: To je moja lastna kupčija in ne očetova.«

V onih časih, ko še niso trpeli površnosti, sta se pogovarjala pruski vladni svetnik in apotekar. Med pogovorom nagovori apotekar vladnega svetnika:

»Ali mi morete reči, g. svetnik...?«

Ta mu preseka besedo.

»Prosim, — jaz sem vladni svetnik. Saj vendar vam jaz tudi ne rečem gospod

tekar, nego vedno le gospod apotekar.«

vetturino se obesi na vajeti in tuli, z nerazumljivim čudežem prevozi oster ovinek naravnost čez jarek, konj se nekoliko zbere, a po treh korakih se znova splašja, padaš v prepad in zopet navzgor, na desno in na levo dušo priporočiš boug, in — ecco! vetturino se zmagovalno ozre, kot zmagovalec v olimpijskih igrah; smo namreč na cilju. »Petnajst lir, gospod« reče mirno. Dobro, daš mu jih osem. »In napitnina,« zahteva kavalir. No, pridaš liro; morda je življenje toliko vredno. »In še napitnina za konja.«

Greš pogledat Solfataro (ne hodite tja, ves fenomen izgleda približno tako, kot če pri nas gasijo apno). Vstopnina... šest lir, glej. Pri vohodu se ti brez besede obesi znešen gospod, v roki ima nekako slamnato kito in lepo žvižga. Žalibog prepozno spoznaš, da je vznešeni gospod vodnik, ki pri neki luknji zapali za deset sekund slamnato kito, da bi se kadilo. Potem te pelje za neko kočo, hvaležno pomisliš, da je tam stranišče. A tam je bos ded, ki grabi z motiko po pesku in te pozivlja, da si opariš roko; razen tega ti vsili v žep tri tople kamenčke — za

spomin — in nastavi roko. Vznešeni gospod škriplje s krasnimi čevlji in te odvede. »Deset lir, gospod.« Malo si prese-nečen. »Pet lir je moja taksa,« pojasnjuje gospod, »štiri lire za bakljo, a ena za vino.

Sediš v spodobnem hotelu pri večerju; spodaj je morje, zgoraj kači Vezuv, no, lepo je. In k vsemu temu — zazvene na ulici kitare in prijeten glas zapoje znano neapoljsko pesem »To jsem se škrabla« Čez trenotek je pri tebi deček in nastavlja klobuk in v njem, na prtiču ima same petlirske bankovce. Malo se sramuješ, ko mu vržeš le vdovino liro, a ljubeznivi tenor spretno nagne klobuk, lira zgine v klobuk, na prtiču pa so spet sami bankovci.

Nisem baš zapravljen in dam le, kar moram; a prosim vas, ko se vrnem, naj mi nikar nikdo ne poda roke, da bi vam morda ne stisnil napitnino vanjo. Za božjo voljo, mi recite: je še kaj na svetu zastoj?

Srečno in veselo NOVO LETO 1927 žele:

Parfumerija S. STRMOLI
Ljubljana, Pod Trančo 1.

K. PUČNIK, kroj. mojster
Ljubljana, Tavčarjeva ul. 3

Teodor Korn

krovski in kleparski mojster, vpeljevalec
vodovodov. — Industrija pločevinastih
in litografičnih embalaž.
LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA

I. KOSTEVC

manufaktura
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 4

Miroslav Bivic

knjigoveznica in kartonaža
Ljubljana
Sv. Petra cesta 50.

VIKTOR BAJT

cvetličarna
Šelenburgova ul.

ANGELA PEKOLJ

modni salon
Ljubljana
Aleksandrova c. 12.

Atelje Helios

Veličan Bešter
LJUBLJANA
Aleksandrova c. 5.
Telefon 524.

MODNA TRGOVINA

ANTON PAŠ

MARIBOR, Slovenska ul. 4

MODNA KROJAČNICA

I. SUŠNIK

LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 4

Leopold Rijvec

krojaški mojster
LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 7.

Anton Stacul

delikatesna trgovina
Ljubljana
Šelenburgova ulica

»GROM«

carinsko-posredniški in
špedicijski bureau

LJUBLJANA

KOLODVORSKA 41.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice,
Rakek.

Josip Marčan

mesar

Ljubljana

Rimska cesta 21 in Wolfova ulica

Alojzij Fuchs

juvelir
Ljubljana
Šelenburgova ul. 6.

Mimi Wohinz

modistinja

Vič-Glince
Cesta XV., št. 6.

Konfekcijska tovarna
Fran Derenda & Cie.

družba z o. z.

Ljubljana

THE REX Co.
LJUBLJANA

Špaga

Dreta

Konopjuta d. d.

Glavni zastopnik za Slovenijo:

Vido Bratovž, Ljubljana

Gospodsvetska cesta šte. 2 (nasproti „FIGOVCA“).

Vrvarski izdelki

Juta, slamnice

ANT. KRISPER
LJUBLJANA

Restavracija **6** Aleš Zalaznik

LJUBLJANA

A. LAMPRET
LJUBLJANA

Dunajska c. 22.

M. Ambrožič in drug

Manufaktura na veliko

Ljubljana

Dunajska cesta št. 28.

Umetna knjigoveznica **IVAN JAKOPIČ**

LJUBLJANA, Cankarjevo nabrežje št. 17

Knjigoveznica - **A. JANEŽIČ** - Ljubljana

Florijanska ul. 14

:: Industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov. ::

Kamnoseška industrija
Alozij Vodnik, Ljubljana

Kolodvorska ulica šte. 28—34.

Stalna zaloge čez 300 modernih strojstov.
Izdelava rodbinskih strobov in mavzolejev, stlačen
in vseh cerkvenih in stavbnih del. Marmorne
plošče v vseh barvah za nohištvo, travnine,
mesnice, sikalne plošče za el-krivce, oblaga
sten itd. po zmerni ceni.

SREČNO.

D. Čebin

premog, drva, koks

Wolfova 1/II., tel. 56

Anton Černe

graveur

Ljubljana

Kongresni trg 10

ANTON BOKAL

Dobava in polaganje parketov

Ljubljana, Slomškova ul. 19

Lud. Černe

juvelir, trgovec z urami ter
zaprizeženi sodni cenilci

Ljubljana

Wolfova ulica.

Aleksander Cblat

trgovina čevljev

Ljubljana

Sv. Petra c. 28.

Mači in Jakob Zalaznik

kavarna, slaščičarna
in pekarna
LJUBLJANA

MARIJA ROGELJ

manufakturna trgovina

Ljubljana

Sv. Petra cesta 26.

T. EGER

modna trgovina

LJUBLJANA

Sv. Petra c. 2.

Ivan Možina

brivski salon

Ljubljana

Stari trg št. 28.

Fran Igljč

krojaški atelje — Ljubljana

Kolodvorska ulica šte. 28

Stavbno in umetno
mizarstvo

A. Rojina & K^o

Ljubljana

Slomškova ulica Kolodvorska ulica

Srečno Novo leto 1927 želi

JAKOB LAH, MARIBOR

modna trgovina

Glavni trg šte. 2.

Jos. Ivančič

konfekcijska industrija

Ljubljana

Šelenburgova ulica 1

Oglašujte v

»Narodnem Dnevniku«!

REDNI AUTOBUS PROMET NA PROGAH MARIBOR—CELJE IN MARIBOR—PREVALJE.**I. Proga Maribor—Celje.**

1. Smer Maribor—Konjice—Celje: dnevno 2 vožnji, 1 dopoldne, druga popoldne. V sledečem znači prva številka čas odhoda oziroma prihoda dopoldanske vožnje, druga popoldanske vožnje in tretja vožnja iz Maribora v dinarjih.

Maribor, Glavni trg 7. (13.) 0.00 Din, Tezno, križišče ceste na Ptuj 7.04 (13.04) 2.—dinarja, Hoče, cerkev 7.17 (13.17) 7 dinarjev, Slivnica—Orehova vas, križišče cest 7.24 (13.24) 10.—Din, Rače—Fram, dvojno križišče 7.31 (13.31) 13. Din, Zo. Poljskava 7.41 (13.41) 17 Din, Slov. Bistrica 7.53 (13.53) 22.—Din, Vrhovlje 8.05 (14.05) 27.—Din, Konjice 8.30 (14.30) 37.50 Din, Bukovlje, križišče 8.43 (14.43) 43.—Din, Frankolovo 8.55 (14.55) 48.—Din, Vojnik 9.06 (15.06) 52.50 Din, Arčlin, križišče 9.12 (15.12) 55.—Din,

Spodnja Hudinja 9.24 (15.24) 60.—Din, Celje 9.30 (15.30) 62.—Din.

2. Smer Celje—Konjice—Maribor: Dnevno dve vožnji, ena dopoldne, druga popoldne, pomen številki isti kot zgoraj, vožnja pa je od Celja.

Celje 10.00 (16.00) 0.00 Din, Spodnja Hudinja 10.05 (15.05) 2.—Din, Arčlin, križišče 10.17 (16.17) 7.—Din, Vojnik 10.23 (16.23) 9.50 Din, Frankolovo 10.34 (16.34) 14.—Din, Bukovlje, križišče 10.46 (16.46) 19.—Din, Konjice 10.59 (16.59) 24.50 Din, Vrhovlje 11.24 (17.24) 35.—Din, Slovenska Bistrica 11.36 (17.36) 40.—Din, Zgornja Poljskava 11.48 (17.48) 45.—Din, Rače—Fram (dvojno križišče) 11.58 (17.58) 49.—Din, Slivnica—Orehova vas (križišče cest) 12.05 (18.05) 52.—Din, Hoče (do cerkve) 12.12 (18.12) 55.—Din, Tezno (križišče ceste na Ptuj) 12.25 (18.25) 60.50 Din, Maribor (Glavni trg) 12.30 (18.30) 62.—Din.

II. Proga Maribor—Dravograd.

1. Smer Maribor—Dravograd: Dnevno 2

vožnji, 1 dopoldne, druga popoldne, v sledečem pomenu številki kot zgoraj, vožnja od Maribora.

Maribor, Glavni trg 7.00 (13.00) 0.00 Din, Kamnica 7.07 (13.07) 3.—Din, Bresternica 7.14 6.—Din, Bistrica 7.26 (13.26) 11.—Din, Selnica 7.29 (13.29) 12.—Din, Fala elektrarna) 7.38 (13.38) 16.—Din, Sv. Lovrenc (brod) 7.53 (13.53) 22.—Din, Sv. Ožbalt 8.02 (14.02) 26.—Din, Brezno 8.23 (14.23) 34.50 Din, Spodnja Vižinga 8.38 (14.38) 41.—Din, Marenberg 8.43 (14.43) 43.10 Din, Muta (železnarna) 8.53 (14.53) 47.—Din, Muta—Vuzenica (most) 8.55 (14.55) 48.—Din, Spodnja Gortina 8.00 (15.00) 50.—Din, Vrata 9.07 (15.07) 53.—Din, Dravograd 9.23 (15.23) 60.—Din.

2. Smer Dravograd—Maribor: Dnevno dve vožnji, ena dopoldne, druga popoldne, pomen številki isti kot zgoraj, vožnja pa je od Dravograda.

Dravograd 10.00 (16.00) 0.00 Din, Vrata 10.16 (16.16) 7.—Din, Spodnja Gortina 10.23

(16.23) 10.—Din, Muta—Vuzenica (most) 10.27 (16.27) 12.—Din, Muta (železnarna) 10.29 (16.29) 13.—Din, Marenberg 10.40 (16.40) 17.—Din, Spodnja Vižinga 10.45 (16.45) 19.—Din, Brezno 11.01 (17.01) 26.50 Din, Sv. Ožbalt 11.21 (17.21) 34.—Din, Sv. Lovrenc (brod) 11.30 (17.30) 38.—Din, Fala (elektrarna) 11.45 (17.45) 44.—Din, Selnica 11.54 (17.54) 48.—Din, Bistrica 11.57 (17.57) 49.—Din, Bresternica 12.09 (18.09) 54.—Dinarjev, Kamnica 12.16 (18.16) 57.—Din, Maribor (Glavni trg) 12.23 (18.23) 60.—Din.

Cenjeno občinstvo se vabi, da se novih avtomobilskih prog ob vsaki priliki poslužuje. Čim večja bo frekvenca, tem lažje se bodo znižale vozne cene.

V svrhu sestave definitivnega voznega reda se vabijo vse prizadete občine, kakor tudi val interese, da izrazijo svoje želje pisмено mestnemu magistratu v Mariboru, da bo mogoče sestaviti vojni red, ki bi odgovarjal dejanskim potrebam. (131)

Kudyard Kipling:

134

Knjiga o džungli.

Čez tri, štiri ure se je zbudil in preštel rdeče pse. Vsi so ostali, kjer so bili, molče, divji, suhi, z očmi kakor jeklo. Slnčce se je pričelo nagibati proti zatenu. Čez pol ure bi Malo ljudstvo s skalovja končavalo svoje opravilo, in rdeči psi se v mraku ne bore dobro, zaker je znano.

»Ne potrebujem tako zvestih čuvajev,« jim je rekel in vstal na veji; »vendar se bom spominjal tega. Je že res, da ste imenitni rdeči psi, ampak vse preveč ene vrste po mojih mislih. Zaradi tega ne dam velikemu ježu kuščarjev repa nazaj. Ali ti ni všeč, rdeči pes?«

»Jaz sam ti iztrgam želodec!« je besnel vodnik in grizel skorjo drevesa.

»Ej, pomisli vendar malo, modra podgana z Dekkana. Sedaj boš imel mnogo gnezd polnih majhnih rdečih psov, ki ne bodo imeli repa, v resnici ampak surove rdeče korenine, ki pečejo, če je pesek vroč. Pojdi domov, rdeči pes, in povej, da ti ga je opica odrezala. Nočeš? Pa pojdi z menoj, te bom prav izmoroval.«

Premaknil se je liki opica na bližnje drevo, od tega zopet na slednje in tako dalje; krdelo je sledilo z vzdignjenimi gladnimi glavami za njim. Tupatam se je naredil, kot da bi padel; rdeči psi so se prekučevali drug čez drugega, tako so hiteli, da bi bili navzoči pri njegovi smrti. Čuden je bil ves prizor — deček z nožem v roki, ki se je svetlil v zahajajočem solncu, ko se je pomikal po zgorenjih vejah, pa tiho krdelo,

ki se je v rdečih kožuhih prerivalo pod drevjem in mu sledilo. Ko je došel do zadnjega drevesa, je vzel česen in se skrbno namazal z njim po vsem telesu. Rdeči psi so tulili od togote in zaničevanja. »Opica z veljim jezikom, mar misliš, da boš izpremenil svoj vonj?« so vpili. »Sledili ti bomo do smrti!«

»Na svoj rep!« je dejal Mowgli in zagnal rep po poti nazaj, po kateri je bil prišel. Krdelo je seveda planilo nekliko nazaj, ko je zavohalo kri. »Sedaj pa le za menoj — do smrti!«

Zdrknil je z drevesa in odhitel kakor veter proti skalovja, preden so rdeči psi opazili, kaj namerava.

Zamolčko tulenje je bilo odgovor, nato pa so se spustili v dolg dir, s katerim dohite naposled vse, kar živi. Mowgli je vedel, da tečejo bolj p. časi kot volkovi, sicer se ne bi drznili teči dve miljii daleč tik pred njimi. Rdeči psi so bili prepričani, da naposled ujamejo dečka, on pa je bil zopet getov, da se sedaj lahko igra z njimi, kakor mu srce poželi. Edina njegova skrb je sedaj bila, da jih draži tako, da bi ostali razvneti in razjarjeni, da se ne bi prehitro obrnili. Tekel je naravnost, brezrepi vodnik komaj pet korakov za njim. Za vodnikom pa se je razvrstilo krdelo skoraj preko četrt milje, besno in sleno od togote. Mowgli je teklen naprej, cenjujoč radaljo med seboj in živalimi s pomočjo ušesa; najboljši moči si je prihranil za dir čez skalovje čebel.

Malo ljudstvo se je že z ranim mrakom podalo k počitku, ker v tem poletnem času ni bilo pozno cvetočih cvetlic. Ko pa je Mowgli pritekel na volla tla, je začul glas, kakor da bi vsa zemlja brenčala in brnela. Tedajci se je spustil v dir in teklen, kakor še ni bil teklen v vsem svojem življenju; tekoč je pre-

vrnil dva, tri kupe kamenja v temne, sladko vonjajoče grape, slišal v votlini bučanje kakor bučanje morja, videl postrani daleč spodaj tok Waingunge in plosko, dijamantu podobno glavo v vodi na robu skalovja; zagnal se je na vso moč, skočil v zrak baš, ko je brezrepi rdeči pes šavnslil proti njegovemu hrbitu, in je priletel z nogami naprej brez sape, zmagovestno varno v vodo. Niti ena čebela ga ni pičila, kajti vonj česna je odvrnil Malo ljudstvo tekom tistih malo sekund, ko je drvel čez skalovje. Ko se je dvignil na površje vode, so ga sprejeli zviki Kaa. V tem so čez rob skalovja padale čudne stvari — ogromne kepe čebel, kakor je bilo videti, ki so padale kot svinec; ko pa je kepa priletela v vodo, so čebele vzletele, telo rdečega psa pa se je vrtilo po vodi navzdol. Zgoraj je slišal kratko lajanje in tulenje, ki se je vdušilo v brenčanju, podobnem gromenju — bučanju kril Malega ljudstva s skalovja. Nekaj rdečih psov je tudi padlo v grape, ki so bile v zvezi s podzemskimi votlinami, in tam so se med sesulim satovjem borili, hlastali in dušili, dokler jih niso valovi čebel vzdignili, jih mrtve vrgli iz luknji v rečno strugo, kjer so se zvalili na črne kopice spodaj. Drugi rdeči psi so zopet skočili prekratko in padli na drevje v klečevju, kjer so jih čebele pomorile. Večina njih pa se je počesnela vsled piha zagnala v reko; toda Waingunga je lažna voda, kot je rekla Kaa.

Kaa je držala Mowgla, dokler ni prišel do sape. »Tuhaj ni mogoče ostati,« je rekla. »Malo ljudstvo je vse pokonci. Pojdiva!«

Mowgli je spaval, se potapljal, kolikorkrat je mogel, in plaval po reki navzdol z nožem v roki.

(Dalje prihodnjič.)

Srečno in veselo Novo leto žele:

Proda se ceno »Mayerjev Lexikon« 5. išebe visokošolec. Ponudizadaja in »Weltall und Menschheit«. Naslov pove uprava lista.	Instrukcije be prosil na upravo lista pod »Dober uspeh«.	Modna trgovina T. EGER Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.
--	--	---

PAVEL ŠIMENC
cvetličarna
Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 83.

OSVALD DOBEIC
voletrgovina galanterije
in pletenin
Ljubljana,

LESKOVIC & MEDEN
Ljubljana,
Jurčičev trg št. 1.
Sv. Jakoba trg št. 9.

ANDREJ ŽNIDAR
modni atelje
Ljubljana
R.ber št. 11.

TVORNICA konjaka in likerjev
VELFŽGANJARNA
Viktor Meden - Ljubljana
Celovška cesta 10 - Telefon št. 71

Srečno in veselo Novo leto 1927
želi vsem svojim cenilcem in znancem
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova cesta št. 5.

IVAN JAX IN SIN
tovarniška zaloga pialnih in pletilnih strojev ter koles
Ljubljana,
Gospodovska cesta 2.

FRAN SZANTNER
trgovina s čevlji
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 1.
KOVAČIČ & JAPELJ
specerijska trgovina
Ljubljana,
Kongrestni trg.

D. ZDRAVIČ
trgovina z usnjem, kožami in divjačino
Ljubljana,
Sv. Florijana ulica 9

Rodbina
FRANJO PUST-OVA
tesarsko podjetje
želi vsem znancem in prijateljem
srečno novo leto.

Parna pekarna
Jakob Kavčič
Ljubljana, Gradišče št. 5

„Vinocel“ tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi
najtinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Prodajni urad Portland cementne tovarne Dovje-Mojstrana
Ljubljana, Dunajska cesta št. 33
v poslopu javnih skladišč

prodaja prvovrstni
cement

na veliko in malo po najugodnejših cenah.
Stalna zaloga blega v javnih skladiščih.

F. ŠKAFAR
vulkaniziranje gumlja
mehanična delavnica
popravilo galoš
Ljubljana, Rimska c. 11.

Šošteršič, Petan & Erker
trgovina z železnino
Ljubljana, Resljeva c. 20

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brezice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Spilj, Gorica,
Trst. AGENCIJA: Logalec.

Delniška glavica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse bančne posle.

SREČNO NOVO LETO

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
ter vsem prijateljem in znancem

FRANC DOLINAR, parna pekarna
Poljanska cesta št. 19 in Pred Škofijo št. 11

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem in
prijateljem ter se priporoča nadaljni
naklonjenosti

Ravnateljstvo pivovarne Laško.

Srečno Novo leto!

**KOLINSKA TOVARNA
LJUBLJANA**

SREČNO IN VESELO NOVO LETO!

GRAND HOTEL

UNION V LJUBLJANI

HOTEL, KAVARNA, RESTAVRACIJA, VINSKA KLET
ITD.

Srečno Novo leto

bodi vsem cenj. gostom restavracije
„**Ljubljanski dvor**“
ter vsem prijateljem in znancem.

Marija in Bogdan Pupovac.

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

SREČNO!

D. Čebin

VESELO NOVO LETO

vsem cenj. gostom, prijateljem in znancem

Jan in Kati Fiala

Kavarna, restavracija in bar „**Emona**“

SREČNO NOVO LETO!

Bruncič & Rebernik

pleskarstvo in ličarstvo

Ljubljana

(Ledina) Karl Kotnikova ulica.

Kavarna „Evropa“ v Ljubljani

in

Svratišče Lovački rog v Zagrebu

Anton in Terezija Tonejc

cenjenim gostom in prijateljem

srečno Novo leto!

Srečno Novo leto

vsem odjemalcem in konsumentom
našega piva, špirita in kvasa

želi

Pivovarna „**Union**“ d. d.

Ljubljana

SREČNO NOVO LETO!

CARINSKO POSREDNIŠTVO

Dragotin Štrucelj

LJUBLJANA, DUNAJSKA C. 38.

Srečno Novo leto!

vsem cenj. naročnikom in prijateljem želi

K. Jurman

kr. dvorni opic

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL.

Bodi srečno NOVO LETO

mojim cenjenim odjemalcem in prijateljem

Ivan Jančar

trgovina z barvami

LJUBLJANA, Miklošičeva c. sta 4.

Srečno Novo leto

želi

Teodor Korn, klepar

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

**Ljubljanska gradbena
družba z o. z.**

Ljubljana, Slomškova ulica 19

se priporoča in želi

SREČNO NOVO LETO

Veselo in srečno Novo leto 1927

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Jakob Kavčič, nasl. Jean Schreya

parna pekarna, Ljubljana, Gradišče 5. - Telefon 158

SREČNO NOVO LETO

Josip Prešeren

čevljarstvo

Ljubljana - Sp. Šiška, Celovška c. 65
(poleg stare cerkve)

Veselo in srečno NOVO LETO

želi vsem svojim odjemalcem

„**EKONOM**“

Osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani.

Svojim cenj. gostom

prav srečno Novo leto

Restavracija **6** pri „šestici“

Rezi Zalaznik.

Srečno in veselo Novo leto

želi svojim gg. članom

NAČELSTVO „HERA“

stavb. registr. z z o. z. v Ljubljani

EDVARD ŠKOPEK

urar

Ljubljana, Mestni trg 8

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

Jakob Trček, parna pekarna

Ljubljana, Breg 4

Specijalistični atelje
za črkoslikarstvo

PRISTOU & BRICELJ
Ljubljana, hotel Malič

Čreva

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako
leto vedno v zalogi. Kupim tudi

surovi in stopljeni loj

in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman, Ljubljana, Poljanska c. 85

SREČNO NOVO LETO

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem,
prijateljem in znancem

FRANC DOLINAR, parna pekarna

POLJANSKA CESTA 19 IN PRED ŠKOFIJO 11

DOBER RADIO PREJEM ŽELI V

NOVEM LETU

SOJIM ODJEMALCEM TVRDKA

FR. BAR - PIS. STROJI - LJUBLJANA

JOSIP VITEK

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 13

Delikatesa

trgovina s kanditi na debelo
izdelovalnica peciva

želi vsem cenjenim odjemalcem

srečno No. o leto!

Srečno in veselo
NOVO LETO

Želi vsem svojim p. n.
gostom in znančim

vinotoč

VIKTOR SEDEJ
LJUBLJANA

Kolodvorska ulica 26
(dvorišče)

Pravkar je izšla knjiga
Izidor Cankar:
Uvod v umevanje likovne
umetnosti

8°, 224 strani, 48 slik. —
Broš, 62 Din, v platno ve-
zana 70 Din.

Sežite po knjigi, ki je
najlepši božični dar!
Naroča se pri Narodni
galeriji v Ljubljani.

**Dobro znana
tvrdba**

kupuje vsako množino bu-
kovega oglja in suhih bu-
kovičev drv. Ponudbe: ca
sella postale 841, Trieste

Najpopolnejši so svetovno znani proizvodi

Soc. an. **FIAT** Torino

Automobili vseh vrst:

Osebni type: 509A, 503, 507, 512, 519B. Tovorni type: 509F, 503F, 507F, 603, 605.

Nedosegljivi specialni izdelki tovornih avtomobilov posebne type za autobuse:

type 30

Stroji za čiščenje cest.

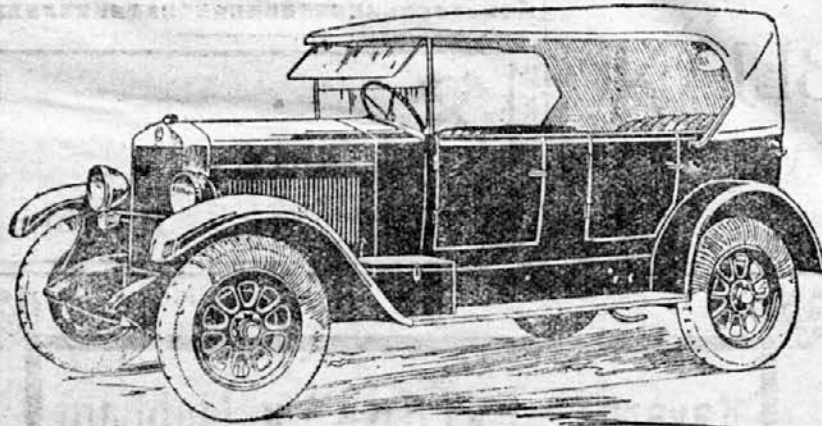
Plačilne
olajšave!

Zahtevajte
ponudbe!

Triumph-Auto d. z o. z.
Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.
Tel. int. št. 187. Brzjavi: TRIUMPHAUTO.

Soc. an. **SPA** Torino

Soc. an. **S. I. M.** Milano

type 31

požarne brizgalne.

Plačilne
olajšave!

Zahtevajte
ponudbe!

Auto Motor
Maribor, Gosposka ulica št. 20.
Tel. int. št. 133. Brzjavi: AUTOMOTOR.

Mali oglasi.

Za vsako besedo se plača
50 par, za debelo tiskano
pa Din 1.—.

Gospodinja

išče mesta pri boljšem
gospodu event. vdovu s
dvema ali tremi otroki.
Vajena je vseh hišnih del
kakor tudi šivanja. Po-
nudbe prosí na upravo
lista pod »Dobra gospe-
dinja«.

Stekleno

strekno opeko imajo stal-
no v zalogi Združene ope-
karne d. o. v Ljubljani!

Še nekaj zabojev lepih

jabolk

ima v zalogi po ugodni
ceni »Ekonom«, Ljubljana,
Kolodrska ulica 7.

KOKS - ČEBIN

Woltova 1/II. - Telef. 56.

Kontoristinja

vešča vseh pisarniških del
ter obvlada perfektno hr-
vatski in nemški jezik
išče primerne mesto v
pisarni. Gre tudi nekaj
mesecev brezplačno. Po-
nudbe prosí na upravo
lista pod »Marljivac«.

Za Novo leto
10% popusta.

Najboljši šivalni stroj in kolo
je edino le

GRITZNER IN ADLER

GRITZNER IN ADLER

za dom, obrt in industrijo
v vseh opremanih.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Pouk v vezanju brezplačen.

Večletna garancija

Delavnica za popravilo.

Bliska cene, tudi na obrate.

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Carinsko posredništvo
JUST PIŠČANEC, Ljubljana, Miklošičeva c. 36
vošči p. n. nalogodajalcem
prav srečno **NOVO LETO**

Obenem naznanjam, da sem radi grobih nekoraknosti, ki jih je v škodo č. nalogo-
dajalcev zagrešila spedijska družba »Slovenia-Transport«, pretrgal vsak stik s to
družbo ter prosim, da se vsa cenjena naročila, pisma in dr. odločb nastavljajo
izključno na gornji moj naslov. Prevzamam vsa v carinsko-posredniško stroko spadajoča
naročila ter jamčim za vestno, točno in hitro odpravo po priznani najnižjih cenah.

Dr. Fran Hubad

naznanja, da je

otvoril odvetniško pisarno

v LJUBLJANI, Beethovnova ulica 15.

»GROM«

carinsko-posredniški
in spedijski biró
LJUBLJANA

želi

srečno Novo leto!

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke,
volna v raznih barvah, rokavice,
nvgavice, dokolenice, nahrbt-
niki za šolarje in lovce, dežniki, klovi,
šifoni, žepni robci, palice, vilce, noži, škarje,
potrebščine za šivilje, kro-
jače, čevljarje, in drvice

edino le pri tvrdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

Najnižje cene!

Na veliko in malo

Specijalna mehanična delavnica

za popravo pisalnih, računskih, kopirnih in razmnože-
valnih strojev, kakor tudi registriranih blagajn. Razne
tipke in pisave za pisalne stroje vseh sistemov spre-
menim po naročilu in vzorec. — Tehnična znamenja.

LUD. BARAGA - Ljubljana, Šelenbergova ul. 6.
TELEFON 980.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor, Kamnik, Novo mesto, Ptui, Rakovc,
Slovenjgradec, Slovenske Konjice, Prevalje.

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

Kapital in rezerve Din 20,100.000.—.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavi: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458

Se pripravite na tisk
vseh trgovskih,
obrtnih, industrijskih
in uradnih tiskovin.
Lastna knjigovodna
TELEFON ŠT. 552

TISKARNA MERKUR

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon, Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knji-
ga, brošura, cenika,
tabela, statuta, va-
žila, letaka, lepaka,
posetnice l. t. d.
TELEFON ŠT. 552